

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 3 korona.

VIDEKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 3 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
Egy soros petit sor egyszer 20 fillér.
Minden közvetkezéskor 16 fillér.

Nyitókort sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyenlő vasutak palotájában
TELEFON-SZÁM: 557.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22 sz.
TELEFON-SZÁM: 154.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, január 22.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérolkk: Ajándék Ausztriának.
- Obstrukció előtt.
- Arad — román politikai központ.
- Letartóztatott lelkész.
- A Széchenyi Vanderbilt esküvő.
- Színügyek a felszínen.
- A veszedelmes cigarettatárca.
- Tárca: Egy furcsa história. Irta: Ady Endre.

Ajándék Ausztriának.

Arad, január 21.

Azt a benső, egyes részleteiben szinte meghatározható kapcsolatot, amelyet a koalíciónak a múltak tévedései és sajnálatos félreértései után Ausztriával megteremtési sikerült, a kereskedelmi miniszter most nyolc millió koronával edzette erősebbé. Bizonyára nem sok ez olyan kormány részéről, amely semmit se tart drágának, a mivel Ausztriának örömet szerezhet. Vagy lehet, hogy ez is a nemzeti álláspont megerősítésére szolgál. A kvótaemelése idején azt a tételt szögezték le, hogy minél áldozatkészebbek vagyunk mi Ausztriával szemben, annál inkább kötelezzük őt s annál kevesebb jogcíme marad neki arra, hogy a nemzeti kívánalmaknak mereven ellene szegüljön. Hogy ezt Ausztria minden külön jogcím nélkül is megteszi, ez ismét olyan speciális osztrák pimaszság, amelynek méltatása függőben marad addig, amíg a koalíció valaha újra ellenzéki párt lesz.

Hát az a nyolc millió, a melylyel a kereskedelmi miniszter az osztrákot lekényezte, bizony megérdemelne, hogy legalább is a magyar katonai biráskodással,

vagy hasonló értékű vívmánnyal viszonoztassék. Olyan értékes dolog ez Ausztriának, nemcsak az összeg elég jelentős nagyságánál fogva, de az elv miatt is, a melyet a milliók körülögnak. A kereskedelmi miniszter ezért a nyolc millióért negyven lokomotívot rendelt meg osztrák lokomotív-gyárakban. Ez a nyolc millió tehát bele fog illeszkedni abba a siralmas statisztikába, a mely hónapról-hónapra konstatálja, hogy azok a milliók, a melyek osztrák áruként Magyarországból utnakindultak, megátalkodottan és egyre növekszenek. A becsületes, tiszta szándéku hazafiak, akik nem hagyták hamu vá aludni az iparpártolásnak parazsát, most talán valamit meg fognak érteni e megfoghatatlan kimutatásokból. Nem tudták fölélni ésszel, hogy amíg ők olyan kitartóan és szigorúan kérik, veszik és ellenőrzik a magyar szappant, a magyar gyolcsot, gácsi szövetet és a hazai bőrkenőcsöt, — hogy ezalatt az osztrák behozatal egyre növekszik. Persze. Amit a szappanon, ruhaszöveten és a bőrkenőcsön veszítene az osztrák, azt busásan megtéríti neki lokomotívokban és egyébekben a kormány. Az a kormány, amelyet rosszakaratu csufoló-dók tulipán-kormányának kereszteltek, azt a gyanút akarván ezzel a kabinetre háritani, mintha fő-céljául az osztrák ipar mellőzését és háttérbe szorítását tekintené. Látnivaló, hogy ez ráfogás.

Kritikus helyzeteiben és bajaiban van ennek a kormánynak egy jóbarátja. Olyan sűrűn előforduló és olyan jelentős tényező a legutóbbi politikai korszakban, hogy a nevét nagy betűvel kell leírni: a Kényszerűség. A negyvennyolcas miniszterek

kényszerűségből vállaltak hatvanhetes alapon kormányt; a kormány elháríthatatlan kényszerűségből kötötte meg a kiegyezést és csakis a kényszerűség volt az, amely a kvótaemelésre tudta bírni, a házszabályrevízióra unszolni és a létszám fölemeléssel foglalkozni. A negyven lokomotívot is ez a mindenütt jelen való hihetetlen és titokzatos kényszer juttatja Ausztriának. A magyar gyárak tul vannak halmozva munkával, s többet nem vállalnak, mivel tavaly, a munkahiány idején a munkások java részét el kellett bocsátaniok. Hát tavaly, amikor ép oly szükségesek voltak azok a mozdonyok, mint ma, s amikor ezzel a munkával meg lehetett volna akadályozni, hogy a magyar gyárak munkásaikat elbocsássák, hogy ezek a munkások Amerikába vándoroljanak, tavaly miért nem rendelték meg ezeket a mozdonyokat a magyar gyárakban?

Kár lenne olyan komolyan venni ezt a szemforgató védekezést, hogy bővebben is perlekedjünk vele. Bizonyos: egy századrész annyi jóakarattal, becsületességgel és sovinizmussal, amely az egyszerű polgárokat, az iparpártolás hívóit vezet, meg lehetett volna odáni ezt a kérdést, úgy, hogy a nyolc millió magyar gyáraknak jusson. De a kormánynak a kényszerűség csak ürügy, amint hogy a többi kérdésekben is az. Nem akarja megtenni, de minthogy muszáj, olyan szívesen teszi! Küzdött, kapálózott az ellen, hogy ezeket a gőzkocsikat ne itthon rendeljék; de minthogy így kellett, — most már láthatja Ausztria, hogy a magyar kormányt nem vezet semmi harag és ellenszenv az osztrák iparral szemben.

Egy furcsa história.

Irta: Ady Endre.

Egy Thérése nevű francia kisasszonynak csókolni való volt a kis szája. Egy Henri nevű francia fiatal ur decembertől májusig csak erre gondolt. Erre a kis piros leány-csőrre, Thérésére s általában arra, amit a csók jelent. E Henri nevű urnak sokkal okosabb lett volna zongorázni. Tudniillik, ez az ifju ember afféle zongorás ember volt. Nappal leckéket adott, éjente pedig a Papillon-kávéházban verte a billentyűket. Thérése, ő csak egy Thérése volt, egy leány. Az anyjának hatalmas multja s ki csike tőkéje lévén, Thérése gyorsan eladódott. Megtiltom, hogy ebből bárki is csunyákat következtessen. E sorok írója sokkal többre becsüli a magyar publikumot. Legyen nyugodt az olvasó, Thérése nem volt rossz leány. Ez esetben nem írta róla aranyakért sem e sorok írója. Thérése csak hébe-hóba és kedvetlenül barátkozott némely tisztes kora urakkal. Egyébként lelkének minden hamvaságát megőrizte. Uri leány volt, akire szegyesen valamit senki sem mondhatott. Lehetetlen ki nem emelnem azt a körülményt, hogy a költőket és a művészeket szerette. Már azért is közölnöm illik ezt, mert Henri urban egy költő rejtőzött. Ez a borsas, szép, fekete fiu egy új Bizet-nek hitte magát. Lehet, hogy az is volt, egy bus,

rejtett, nagy zenepoéta. De ez a jövő kritikusaiknak az ügye. Ez nem tartozik a történehez, tehát menjünk tovább.

Decembertől májusig Henri ur valóban sokra vitte. Egy hajszálnyit választotta már el csak a Thérése édes, kis szájától. Végre megállapodtak, hogy az első, igazán szép, májusi vasárnapon kirándulnak Robinsonba. Szótlanul, titkosan és a megállapodás azt is jelentette, hogy Robinsonban csók fog történni. Fgyelmeztetnem kell újra az olvasót, hogy frivol szimbólumokkal én nem dolgozom. Amikor én csókot írok, az ugyanazt a csókot jelent, melylyel például polgári zsurokon, a játékszalogot kiváltják. Az igaz, hogy az ember nem igen érti, hogy némi csókért miért kelljen Thérésének és Henrinek kirándulást csinálni. No hiszen ha ebből a nagy Párisból minden csók kedvéért Robinsonba kellene menni, csinos eset volna. Ők azonban, Thérése és Henri, ilyen egyezkedtek s nincs jogunk az ő egyességükbe beleszólni. Henri ur, mintha csak május lett volna, aki ismeri a jövődőt, hónapokig gyűjtötte a pénzt a kirándulásra. A zongoraleckékből, az éji zongorázásból s főképen úgy, hogy hónapokig a rendesnél kevesebbet evett és mosatott. No hát előérkezett az az áldott, szép vasárnap.

Az a vasárnap nagyszerű vasárnap volt. Robinson csodálatosan szép, vidám, buja hau-

gulatban fog d: a csókra készülő párt. Olyan erős, szűz volt a levegő, hogy Thérése sirt. Sírta a tisztaságát, amelyet ez édes, borsas fiu számára a szó komor értelmében meg nem tartott. És sirt az örömtől és a reménységtől, hogy hogy fogja ő ezt a kis cukros poéta fiut szeretni. Henri lovat, Thérése egy kis foltos szamarat bérelt. Lovagoltak, szamaragoltak s este pompásan vacsoráltak. Vacsora után besétáltak egy picit, de nagyon szines ligetbe. Süttött a hold, majd megmarák egymás arcát, úgy csókolóztak a két ember. Diákosan, gyermekesen, poétásan boldogították egymást. Ezután eszükbe jutott Páris, a vonat, satöbbi. Gyalogosan sétáltak az állomáshoz, dalolva, mámorosan. Utánuk pedig egy őket régen figyelő kopasz és komoly ur. A kopasz és komoly ur öreg volt s szinte ordított róla a pénz. Kár volna azt hinni, hogy ez csak olyan jelképes szereplő történetünk színpadán. Oh nem, ez egy eleven öreg ur és nem a Végzet.

Az öreg ur ment, osont utánuk a barna, tavaszi szagos estében. Egyszerre érkezett az állomásra Thérése-zel és Henrivel. Csodálta és irigylte az ifju pár szeméit, melyek az izgalomtól és reménységtől könnyeztek. Pajkosakat, szépeket sugdoltak egymás fülébe Henri és Thérése. Jött a vonat, beszálltak s az öreg ur velük. Robogtak Páris felé s csókokra gondoltak mindahárman. Robinsonban volt az eljegye-

Polgártársak, de most már igazán ketőzött erőfeszítéssel fogyasszuk, vegyük a magyar szappant, magyar harisnyát, magyar ceruzát, hazai fogkefét és belföldi gyujtót; új erőre ébredt daccal bojkottálni az osztrák gyártmányokat. Nem iróniával mondjuk ezt. A legkomolyabban. Mert valamit csak be kell hozni abból, amit a magyar kormány, — ellenállhatatlan, de oly édes kényszerűségből — Ausztriának ajándékoz!

Obstrukció előtt.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Budapest, január 21.

A mai ülésen az obstrukció hűsége kisérőltársa, a házszabályvita is megjelent. A tegnapi ülés végén Návay Lajos alelnök kissé bosszorkányos gyorsasággal intézte el a pozsony—bécsi villamos vasút dolgát s ezt firtatták ma a disszidensek. A vita ugyan nem tisztázott semmit, de eltartott délelőtt (az órától félhatár-ig). És ez is valami.

Iusth Gyula elnök délelőtt tíz órákor nyitotta meg az ülést. Felhatalmazást kért arra, hogy a Varga Károly halálával megüresedett szabadkai kerületben a választás kitűzése iránt intézkedhessék.

Farkasházy Zsigmond: A házszabályokhoz kér szót. A tegnapi ülés vége felé, a napirend megállapításakor felszólalt, de az elnök — nosza ő még be sem fejezte mondanivalóját — másnak adta meg a szót. Tiltakozik az ilyen eljárás ellen. Az elnök tagnap az ő felszólalását stikinek nevezte. A házszabályokat a ki sebbséggel szemben nem alkalmazhatni más- képen, mintazta szokás és szabályszerűség ki ványa. Az elnök eljárása még a többség egy részében is ingerültséget keltett.

Elnök: Figyelmezteti a szónokot, hogy a Ház meghozott határozatával szemben óvának nincs helye.

Farkasházy Zsigmond: Tovább vitatja, hogy a Ház helytelenül határozott.

Elnök: Ismételt figyelemzteti s felol- vastatja a jegyzőkönyvnek a tegnapi ülés vé géről szóló részét.

és, Párisban lesz a lakodalom, álmotta Henri. Robinsonban volt az eljegyzés, Párisban lesz a lakodalom, álmotta Thérèse. Az öreg ur egy hirtelen kiáltással belelébalt az álmukba:

— Ördög és pokol, ön, fiatal ur, nem Toulonból való? Megesküdném, hogy igen s hogy ön az az ifju művész, kire valamikor még minden touloni büszke lesz. Én is Toulonból kerültem Párisba s ma sokan figyel- jük önt.

Henri Toulonról beszélt ma sokat Thérése- nek. Henri egy pillanatra meg is érezte, hogy a sátán bele akar kőzni az ő boldogságába. De Henri, Henri ur, istenem, egy bolond zeneköltő volt. Megragyogott új fényvel a szeme s vá- lassalta:

— Valóban utam, ez a váratlan bók meg- hat engem. Touloni vagyok s szerencsésnek érzem magam, hogy önnek földije.

S ma már három csövegték, lármázan, műrsavárosan Párisig. Kiszálltak a vonatból s íról becsületeinkre állítjuk, hogy bánatos agge- dalmak csak Thérèse-nek voltak. Szinte szil- lajon, forrón csimpaszkodott Thérèse Henri ur karjába. Raszketése, simulása, vonaglása sikkol- tásnál többet mondott. „Oh én vig, édes, édes, borzas legényem, vigyázz, vigyázz reám. Vi- gyázz reám, mert el akarnak löled venni.“ Hi ur! nem értette meg a Thérèse testének néma jajzátását. Éppen arról beszélt az utcán az öreg urnak, hogy most operát ír. Thérèse idegesen, félig kacagva, iszonyu fájdalomban folbugot. Thérèse hallotta lelkében már azt az operát, amit Henri ír. Az bizony csupa temető, sírató, dübörgő hang. Eljárt szörlelem, az élet

Farkasházy Zsigmond: A pozsony—bécsi villamosvasutat bizottságilag nem tárgyalták, ami házszabályellenes. Az elnöki javaslattal szemben Lengyel Zoltán állott elő napirendi indítványt s ezt a többség el is fogadta, de az elnök mégis a maga napirendi javaslatát enunciatla elfogadottnak. (Nagy zaj.)

Elnök: A képviselő ur meggyanusította Návay alelnököt. A házszabályok a többség meg- állapítására diskrecionális jogot adnak az el- nöknek. Ha kétey forgott fenn, miért nem kértek ellenpróbát.

Farkasházy Zsigmond: Ellenpróba sem volt! Elnök: Farkasházy azt sem tudja, mi tör- tént a tegnapi ülésen és mégis megtámadja az elnököt.

Farkasházy Zsigmond: Ellenpróba csak bo- szorkányos gyorsasággal történhetett, mert a következő pillanatban már be is zárták az ülést. A sérelmek egész sora ért bennünket. Ezek ellen a legenergikusabban tiltakozunk.

Návay Lajos: Személyes megtámadtatás címén szól. A házszabályokat mindig egyfor- mán alkalmazta. Tegnap is házszabályszerűen járt el. Tegnap Péczi Sándor háromnegyed két órákor fejezte be beszédét, ezért szólalt fel Far- kasházy a házszabályok címén. De a házszabá- lyokat jobban kell ismerniük azoknak, akik technikai obstrukciót akarnak csinálni. (Nagy zaj.)

Felkiáltások: Micsoda gyanusítás ez! Már két napi vita és technikai obstrukció! Micsoda gyanusítás ez! Már most revizióval dol- goznak!

Návay Lajos: Hát így is jól van. Mondjuk, hogy a haza megmentésére irányuló nemzeti ellenállást csinálnak. (Derültség.) Ezután a napióból ismerte i a tegnapi incidens lefolyását. Az elnöki székben szembe fog mindig helyez- kedni minden illetéktelen és prepotens beavat- kozással. Hogy valaki a házszabályok őrzőjéül tolja fel magát, az bizonyos sajtókörökben jó hatással lehet, de komoly hasznakat nem érte! Ismerte i a pozsony—bécsi villamos napirendre tűzésének ügyét.

Bozóky Árpád: Ne tessék a Ház határozatát kritizálni!

Návay Lajos: A házszabályokat semmi mó- don nem sértette meg. Ellenpróbát is alkalmaz- tott, hogy megállapítsa a többséget. Hogy volt e többség, ennek vitatásába bele nem megyek, mert tisztességes ember vagyok és minden tisztességem ellen irányuló támadást visszaute- sítok. És tisztességre és becsületre mon- dom, hogy a tegnapi ülésen ugy enunciatam a többséget, ahogy az meg is volt!

Sziklay Ottó: A házszabályokhoz szólva, kifejezi, hogy a pozsony—bécsi vasút tervét a

csudarsága, kicsufolt ifjúság. Henri megladt, de már a következő pillanatban kacagott Thérèse. Kacagott, valami bolondos nótát kezdett du- dojni hamisan.

— Elnye, be jó kedvem van, kár volna még hazamenni.

A hazamérés szóra Henri nagykéson az öröm intő szavát hallotta. „Vidd, vidd asonnal a leányt, hogy hiába ne sóvárogtál légyen de- cembertől májusig.“ De rögtön mára is gon- dolt, az öreg ur megigértte, hogy előadja az operát. Az öreg ur előkelő, jó, nagyon gazdag, mecenás és touloni. Így birkóztak Henri urban a szent és a haszonatlan gondolatok. De az öreg ur már akkorára kocsit hívott s kije- lentette:

— Megünnepeljük ezt a szép véletlent, hogy megismerhettem Toulon leendő büszke- ségét. Henri ur, fiam, ha nem bánja, előre, ma kocintani fogunk a dicsőségre.

Előkelő helyre, külön szobába mentek, drága és erős italokat ittak. Eltették a jövőt, a dicsőséget s Thérèse sírva, nyilvánosan csó- kolta meg, hosszú csókkal Henrit. Akkor már Henri csupa zenét hallott s tobzódo, csudás, lehetetlen színekkel jöttek felé a táncos ködök. Fejét letette az asztalra egy kicsit és ott fe- lejtette. Az öreg ur fizetett, gyönyörű bankót csempészett okos ügyetlenséggel a Thérèse ridiküljébe. És mit csűrjem, csavarjam: karon- fogva távoztak Thérèse és az öreg. Tovább a dolgot morális eivemnél fogva nem írhatom. Csak annyit még, hogy Henri sohase látta többé őket. Thérèse-t és az öregot.

bizottság tárgyalta s így nincs akadálya a napirendre tűzésének.

Farkasházy Zsigmond: Személyes megtá- madatás címén szól fel. Návay azt mondta, hogy aki haragszik, annak nincs igaza. Hát ezt a szentenciát magára alkalmazhatja, mert bizony ő haragudot nagyon. Azt a gyanusítást, hogy itt technikai obstrukciót csinálnak, visz- szautasítja. Ket napos vita után Ilyet álltunk képtelenség. Návay sértegetett és azt mondta, hogy felette és társai felett magasan áll. Hát ez lehet. De az ő oldalukon áll az igazság és a törvény. Ilyen módon nagyon fordított köz- tük az arany.

Elnök: Nincs a házszabályokban intézkedés, amely megtiltana az előbbi ülésszakban bizott- ságilag tárgyalt ügy napirendreüztését.

Szapponos István: A házszabályokhoz szól s panaszkodik, hogy a minap Návay Lajos al- elnök ok nélkül rendreutasította.

Bozóky Árpád: A házszabályokhoz szól. Bizonyítja, hogy a javaslatot újra kell tárgyalni, mert a múlt ülészak óta a bizottságokat újja- választották.

Áttérték ma után a napirendre, az ujonc- javaslatokra.

Suciu János előbb tiltakozik Návay Lajos- nak a nemzetiségiek ellen irányuló támadása ellen, aztán áttér az ujoncjavaslatokra. A had- sereg szellemét kritizálja ma után, arra való te- kintettel, hogy még hosszabban akar beüzélni, öt perc szünetet ker.

Iusth Gyula elnök az ülést öt percre fel- függeszi.

Szünet után

Suciu János folytatja beszédét. Hibáztatja a katonatisztek házassági kauzióját, mert ez- által a hadsereg a polgári elemektől teljesen el- van zárva.

Bródy Ernő nemzeti, gazdasági és szociális szempontból bírálja a javaslatokat. Sürgőt a katonai parrendtartás reformját. A pécsi kongresszuson a hadügyminiszterium képvisel- tésében jelen volt egy alezredes hadbíró, aki ki- jelentette, hogy a hadügyminiszter élénken óhajta, hogy a parrendtartás reformjáról szóló törvényjavaslat, amely már régen készen van, a magyar országgyűlés elé terjesztessék. Kérdi, miért nem nyújtják hát be a javaslatot?

Hock János: Mert nem akarják megenged- ni, hogy a magyar nyelv benne legyen.

Bródy Ernő: A magyar nyelvre nem kell tekintettel lenni ott, ahol az emberi jogokról van szó. (Élénk hevesítés a nemzetiségieknél.)

Bródy Ernő beszéde végén kijelenti, hogy a javaslatot nem fogadja el.

Pop C István a javaslat ellen beszél.

A napirend megállapításánál

Szentiványi Árpád indítványozza, hogy a pozsony—bécsi villamos vasutról szóló törvényja- vaslatot vegyék le a napirendről, mert ez a ja- vaslat nem időseztül.

Bródy Árpád hasonló indítványt terjeszt be.

A képviselőház szótöbbséggel elfogadja Szentiványi Árpád indítványát és így a po- zsony—bécsi villamos vasut lekerül a napi- rendről.

Ezután az ülés véget ért.

SPORT.

+ Az Aradi Athletikai Klub beszámolója. E hó 12 én tartotta az Aradi Athletikai Klub IX lk rendes közgyűlését, melyen Preisl ger Béla titkár beszámolt az 1907. év gazdag sport- eredményéről. A titkári jelentésből vesszük a következő adatokat: Országos és kerületi ver- senyeken résztvevők az egyesületnek 21 tagja és négy növendéke. Orszáson haza hoztak 31 első díjat, 35 második díjat, 25 harmadik, össze- sen 91 díjat. Megnyertek négy kerületi bajnok- ságot és pedig: Alt János diszkosz és gerely, Petrány György rudmagas ugrás és Valerian László 100 yardos síkfutásban. Ezenfelül Szath- máry Kálmán a rudmagas ugrásban megnyerte Szeged város bajnokságát. Temesvárott orszá- gos nyílt versenyen megjavította a rudmagas ugrás eddigi országos rekordját s végül nyer- tek a tagok légy igen érdekes szép tisztelő- díjat. Eredménnyel szerepelt a versenyeken: Alt János (klubbajnok), Szathmáry László, Zif- fer Sándor, Neidenbach Emil, Gaál Zoltán, Duff- ner János, Hoffmann János (klubbajnok) Mo- litorisz József, Nyáry Béla, Neidenbach Odón, Petrány György, Grémser József, Szarka László,

Rácher László tagoz és ezenkívül Szathmáry Kálmán (klubbajnok), Szilágyi Jenő, Valerian László és Steinfeld Géza növendékek. Az Aradi Atlétikai Klub 25 én este klubhelyiségében az új tiszviselői kar tiszteletére társasvacsorát rendez. Egy teríték 2 korona.

+ Az Aradi Turista Egyesület választmánya f. évi január hó 22. napján, szerdán délután 6 órakor az egyesület helyiségében (Vass-szálló földszint) ülést tart, melyre a tagokat ezton is meghívja és szíves megjelenésre kéri az igazgatóság.

Arad — román politikai központ.

A budapesti konferencia határozata.

Pártadót fizetnek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 21.

A román nemzetiségi párt vasárnap a budapesti *Vadászkürt* szállóban országos értekezletet tartott. A konferencia előkészületei meglehetősen csendben történtek meg, sőt utólag is úgy tüntetik föl azt, mintha csupán a nemzetiségi képviselők ülészetek volna, a román vidékek vezető embereinek bevonásával. Azonban már az, hogy az értekezleten nem az országgyűlési nemzetiségi párt elnöke, Miháli Tivadar elnököl, hanem ilyéfalvi Pap György, a nagyszebeni volt nemzeti komiténak elnöke, akit különben az országos román nemzetiségi párt vezetőjének tekintenek, — arra mutatott, hogy országos román kongresszus folyt le, amelyet ily cím alatt valószínűleg azért nem hirdettek, mert attól tartottak, hogy a kormány, vagy a közigazgatási hatóságok annak megtartása elé akadályt gördítenének.

Az országos tanácskozás fő tárgya a szervezkedés volt. Ennek megbeszélésére nemcsak a közeledő, vagy esetleg váratlanul bekövetkezendő választások indították a nemzetiségi pártot. Azt az elégedetlenséget, amely a román nemzetiségi képviselőket saját párthíveik részéről az utóbbi időben körülvette, egyik részében az okozta, hogy a képviselők nem törődtek a szervezkedéssel. A nemzetiségeknek az egyes megyebizottsági tagválasztások körül bekövetkezett kudarcát a szervezkedés hiányára illetve ellanyhulásra vezették vissza. Ezért, különösen a vidéki románok, az organizációt sürgették.

A Budapesten tartott országos értekezlet a szervezkedés programját széles alapokon meg is beszélte.

Ennek során kimondták, hogy a román nemzetiségi párt szervezésének Arad lesz a középpontja. A szervezés irányítására végrehajtó bizottságot küldtek ki, amelynek tagjai az Aradon lakó román nemzetiségi képviselők: Goldis László, Oncu Miklós dr., Suciu János dr. és Pop C. István dr.

A román nemzetiségi élet sulypontja ezzel Nagyszebenből végkép Aradra terelődött. Azelőtt Nagyszebenben tartotta a nemzeti komité székhelyét és tanácskozásait, ott jelent meg a régi *Tribuna*, a párt hivatalos lapja s onnét indultak ki a románok mindennemű politikai akciói. Mióta azonban a nemzeti komitét felszalták, a régi *Tribuna* a sajtó-bírságok reá nehezülő sulya alatt összeroppanst és e mellett a Nagyszebenben székelő román egyházi főhatóságok is mindjobban eltávolodtak az aktív nemzetiségi politika vezetőitől, Nagyszeben mind kevésbé szere-

pelt. Ellenben Aradon jelenik meg a románok legnagyobb lapja, az új *Tribuna*, az országgyűlési pártnak legtöbb tagja itt lakik s így önként támadt az a gondolat, hogy a román politikai középpont Aradon legyen. Valószínű, hogy a legközelebbi választások idején a nemzetiségi jelöléseket is innét fogják irányítani s a választási mozgalmak számára adminisztrációt teremtenek.

A románok szervezkedésének igen érdekes, bár egyelőre bizalmasan tartott részlete, hogy a román nemzetiségi párt tagjai, különösen a módosabbak, pártadó fizetésére kötelezik magukat. Még a budapesti értekezlet előtt, hetekkel ezelőtt kezdődött az önmegadóztatás; Aradon vannak, a kik évenként 120 korona pártadó fizetésére kötelezték magukat. Ezzel teremtenék meg a szervezkedés nélkülözhetetlen anyagi alapját, vagyis azt, a mi nélkül a nemzetiségeknek se lehet választásokat csinálni, a pártkasszát.

Letartóztatott lelkész.

A kovaszinci bíróválasztás.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 21.

Aradvármegye egész területén minden különösebb emóció nélkül választják meg a községek, a törvény által megszabott korlátok között hivatalos funkcionáriusait. A választás vezetői, a főszolgabírák egyhanguan azt jelentik felettes hatóságuknak, az alispánnak, hogy a nép akarata mindenütt méltóságteljesen nyilatkozik meg.

A világosi kerületben a múlt napokban megtartott bíróválasztásból kifolyólag *Ujszentannán* volt egy kis házi perpatvar, amelyet azonban Faragó István világosi főszolgabíró tapintatosan elintézett.

A mai nap azonban Kovaszinon komoly jellegű zavargások tarkították a választást, sőt a főszolgabíró olyan eszközöz volt kénytelen nyúlni, amelyek azt bizonyítják, hogy a törvény ellen nagyfokú engedetlenség nyilvánult meg.

Cure Jánost, a kovaszinci görögkeleti egyházközség lelkészét a főbíró igazdts miatt letartóztatta és kocsira, csendőrfedezet mellett Világosra vitette. Ma azonban szabadon bocsátotta.

A legutóbbi képviselőválasztás alkalmával Pop C. István és Gabányi Miklós közötti küzdelemben a választók annyira fel voltak izgulva, hogy Gabányi csak nagy nehezen kerülte el a tetteleges bántalmazást. Ebben az elkeseredett harcban Cure János színén a szenvedelmek szításával vonta magára a figyelmet.

Tudósítónk a mozgalmas választásról a következőket jelent:

Kovaszinc községben tegnap tartotta meg Faragó István főszolgabíró a bíróválasztást, amelyre a községben már hetek óta folyt a kapacitálás és előrelátható volt, hogy a választás nem fog simán lefolyni. A csendőrsőrt erre a napra a főszolgabíró megerősítette. A hangulat roppant izgatott volt. A megválasztásra legtöbb reménye Argyelán Mihálynak volt, aki ellen azonban a kovaszinci pap, Cure Mihály tüzelte a népet.

Cure személyes ellenfele Argyelánnak, régebben ellenségeskednek egymással s Cure minden tekintélyét latba vetette, hogy a megválasztását meghiúsítsa.

Már kora reggel körülölgött Cure hívei a községházát és sőt szavakkal insultálták azo-

kat az előjáróági tagokat, akikről tudták, hogy Argyelánra fognak szavazni. Asszonyok, gyermekek elálltak a választási helyiséghez vivő utakat és szitokkal, piszkoló szavakkal illettek minden nekik nem tetsző embert. A főszolgabíró csendre intette a tömeget. Pliantig el is ült a lárma, hogy a másik percben annál nagyobb erővel törjön ki. A csendőrséget sem kímélte a tömeg s défelé oly válságossá vált a helyzet, hogy a csendőrség parancsnoka azt jelentette a főbírónak, hogy ideválni fog, mert botokkal, dorongokkal és kövekkel fogyerkezik a nép.

Faragó főszolgabíró többször felkérte Cure János lelkész, hogy távozzék a választás színhelyéről, ne izgassa a népet, mert kénytelen lenne vele szemben a törvény erejét is éreztetni.

Cure meg sem hallgatta a főbíró, hanem valószínűs szitokkal sújtotta még azt is, aki Argyelán érdekében szót is emel. A nép lelkesen viseelkedesen felbátorodva, már-már tettelességre vetemedett.

Ekkor Curet a csendőrség leartóztatta, vasra verte, kocsira ültette és Világosra szállította csendőrfedezet mellett, mert nival kísérletet tettek arra, hogy kiszabadítsák a csendőrök kezéből.

Cure távoztával azonnal rend lett. Az éjszákát a lelkész a világosi főbírói hivatalban töltötte.

Ma reggel körülbelül 100 kovaszinci polgár bement világosra Faragó főszolgabírónoz s kérték őt, hogy bocsássa szabadon papjukat. A főszolgabíró a délután folyamán Curet szabadlábra helyezte, aki híveivel együtt tért vissza Kovaszincra.

TANÜGY.

Az iskolaszék új tagjai.

(A tanítóképviselek megválasztása.)

A népoktatási törvénynek igen liberális az az intézkedése, hogy az iskolák életét ellenőrző és a közoktatás ügyeit intéző hatóság, az iskolaszék kezelebe képviselői választathat. Ahol nagyobb számban van a tanítótag, ott a képviselők száma három lehet. Ez a szám maximális. Aradon a népoktatási intézetek számához képest a tanítótagok is nagy testületet képez. Mintegy 60-65 tagja van az aradi tanítótestületnek.

Hogy az aradi tanítótagok belső élete nem békes és egyetértő, ez a közönség előtt ismeretes. Nem akarunk utalni azokra a jelenségekre, amelyek ezen állításunkat igazolják. A mai választást úgy tekintjük, mint előírásoknak az időknek, melyben a nehez tanítóhi-nyavas teljesítést nem zavarják a testületi élet belső, apró s mégis keletlen ellentetei. A kölcsönös megértés és békes együttműködés záogat képezik azon férfiak, kiket a mai választáson a tanítók megválasztottak. Ezek Marinkovics Péter, Lautner Máttyás és Csirák Márton.

A választási aktust nagy korteskedés és izgalmak előzték meg. Kovács Vincs feügyelő az iskolaszék megbízásából felhívta a csaknem teljes számban egygyütt tanítótagot a választás megjelésére. A gyűlés Bokor Alajos korcluók vezetésével választotta meg képviselőit. Először az elmők indítványára megköszöntö a volt képviselőnek eddigi fáradságát, de utóbból nem választotta meg őket.

A nagy élénkesség és nem kis izgalmak között folyó szavazásnak ez volt az eredménye. Marinkovics Péter 30, Csirák Márton 30, Lautner Máttyás 30 Bokor Alajos 27, Söfalvi György 25 és Szilágyi György 24 szavazatot kapott. Az elnök a három első jelentette ki megválasztott iskolaszéki tagnak. A tanítótag nagy lelkesedéssel vette tudomásul az eredményt.

A megválasztottak nevében Marinkovics Péter még szavazásán mondott köszönetet a megnyilvánuló bizalomért.

A Móni-ügy,

vagy:

tárgyalás az aradi járásbírósnál.

Arad, január 21

Az aradi kir. járásbíróság polgári osztályánál peres felekként került ma szembe két aradi divat-áru kereskedő, egymásnak makacs és elkecsereedett konkurrensai, akiket ezuttal röviden *Ittperel* Henriknek és *Bohém* Mórnak fogunk nevezni. A tárgyalás lefolyásáról következő tudósításunk szól:

A bíró: Bohém Mór alperes!

Bohém: Kérem, bíró ur, ne tessék engem kiesinyíteni. Mondja egyszerűen: peres és rem alperes. Semmi al!

A bíró: Ne beszéljen számságokat. Ittperel Henrik negyvenkét koronát követel önön. A követelést onnan származtatja . . .

Bohém Mór: Kérem, bíró ur, ne kutassuk a származást. Nem vagyok kíváncsi az adósságaim családfájára. Mondja egyszerűen, hogy azért tartozom, mert ez a Magyarország egy nagy Bakonyerdő és itt megnyuzták az embert a rablók és a gazemberek.

A bíró: Husz korona pénzbírágra ítélem!

Bohém Mór: Az Ittperelnek legyen mondva!

Ittperel Henrik: No hallja! Maga nekem ilyen fiatal és még annál is két hónappal fiatalabb. Maga egy nagy nulla, aki nekem negyvenkét koronával tartozik a *Prücsök* Móniból kifolyólag!

A bíró (türelmetlenül): Szóval fentartja keresetét?

Ittperel Henrik: Mit? Hogy fentartom-e? Hát nem tartom fent? Sőt még sokkal följebb tartom.

A bíró: És most az alperes adja elő a védekezését!

Bohém Mór: Kérem, bíró ur, ez az ember negyvenkét korona tartozással vádol engem. Tekintetes királyi járásbíróság, mélyen tisztelt esküdt uraim! Sokkal becsületesebb emberek is végeztek már akasztófán az életüket, mint az az ur, akit nem akarok megnevezni, hiszen ugyanis méltóztatik tudni, hogy kiról van szó. Az az ur nekem konkurrensom és ha én a kész gyermekruhákat őt forintért adom, ő négy forint kilencvenért adja, amely esetben nemsokára esődöt is fog mondani.

A bíró: Beszéljen a tárgyról!

Bohém Mór: Alzó a tárgy: ez az Ittperel Henrik, aki engem a sirba akar vinni de én udvarias ember vagyok és azt mondom, hogy majd csak ő utána. Kérem, bíró ur, ez a perés — mert csak nem fogom neki azt mondani, hogy *fel* peres, — szóval ez a peres az én összes segédeimet elakarja esabítani.

Ittperel Henrik: Kérem, bíró ur, ne hagyjon engem ettől az egyéntől provociroztatni! Én nem esabítottam el segédeket és kérem, a Harden ilyen állításért négy hónapot kapott!

Bohém Mór: Mit szaggat maga engem földre? Maga igenis esabította őket és ha ez nem sikerült, akkor ment és ment és ment és vett valahol egy adósságot, amivel az én segédem tartozott. Ez kérem egy nem jó bolt, de a nem nagyon tisztelt peresnek a bolja sem jó bolt és ő mégis abból él.

Ittperel Henrik: Maga mer szólni? Hiszen a maga boltjából meghalni so lehet!

Bohém Mór: Addig ne vegyen maga lélekzetet, amíg én abból a boltból megélek! Szóval megvette a *Prücsök* Móni tartozását is. Be is pörölte a Mónit, aki egy olyan segéd, aminőt a nem igen tisztelt peres ur akkor se fog megélni, ha isten mentsen, száz évig él. Ittperel ur le is foglalta nálam a Móni fizetését, de én nem voltam bolond vizsztatartani a Móni pénzét, mert akkor a Móni rögtön elment volna más boltba.

A bíró: Hát lesz-e már vége ennek a mesének?!

Bohém Mór: Ne tessék nyughatatlankodni, kedves bíró ur, mindjárt véget fogok érni!

Ittperel Henrik: Ugy legyen!

Bohém Mór: Hat kérem, én nem tartottam vissza a Móni fizetését és ezért kereskedik most rajtam a peres ur. Én azonban remélem, hogy a bíró urban lesz annyi tisztesség, hogy felment engem.

Ittperel Henrik: Szeretném én azt látni!

A bíró (kitörve): Nohát, ez mégis szemtelenség! Másfél óra hosszat kell egy negyven koronás pört tárgyalni és a végén még szemtelenednek velem. Fogják be a szájukat! Az alperest ezennel elmarasztalom a kereseti összegben és járulékaiban!

Bohém Mór: Felebbezek a 92-k paragrafus nem alkalmazása miatt! Ez egy bíróság? Ez egy Bakonyerdő!

A bíró: Fogja be a száját!

Bohém Mór (a felpereshez): No ja! Könnyű magának pört ryerni, ha az embert *nem hagyják még kibeszélni se!*

A Széchenyi—Vanderbilt esküvő

A verekedő vőlegény.

— Az Aradi Közlöny társadalmi értesítése. —

Arad, január 21.

Széchenyi László gróf, végleges megállapodás szerint, január 27-én esküszik házát Vanderbilt Gladisznek. Mrs. Vanderbilt, a menyasszony édesanyja a következő lakodalmi meghívót bocsájtotta ki:

Mrs. Vanderbilt tisztelettel meghívja leányának, Gladisz Moorenak Széchenyi László gróffal hétfőn, január 27-én, délelőtt 12 órakor a West 58 lk utca második számú házában végbemenő esküvőjére.

A lakodalomra a Széchenyi- és Vanderbilt-családok tagjain, rokonain és barátain kívül hivatalosak: Hengelmüller László báró washingtoni magyar-osztrák nagykövet, Ambrózy Lajos báró követségi tanácsos, Honning O'Connor báró newyorki főkonzul, Bornemissza Gyula báró pittsburgi, Theodorovits filadelfiai, Griviele György newyorki konzulok, Szentiványi Móric követségi és Miklós Tibor konzulátusi attasék. Az esküvőt, mint a lakodalmi meghívóból is látható, a Vanderbilt-család palotájában tartják meg. Az esküvő után a fiatal pár a dall államokba utazik, a hol a mézesmedveteket tölti; Magyarországra csak a tavasszal jön. — A newyorki rendőrség a Vanderbilt-család kértére széleskörű intézkedéseket tett, hogy Széchenyi László gróf és Vanderbilt Gladisz esküvőjénél, mely a jövő hétfőn lesz, a közönség ne juthasson az ifjú pár közelébe. Széchenyi László gróf és Vanderbilt Gladisz már megáldották a házassági szerződést, a mely szerint a vőlegény menyasszonya öt millió dollárnyi hozományának csak kama-át élvezheti, de a tőkéhez nem nyúlhat hozzá. A vőlegény viszonzásul értékes családi ékszerrel ajándékozta meg menyasszonyát. Széchenyi László gróf és Vanderbilt Gladisz esküvője alkalmával a rendőrség az egész városrészt, a hol a Vanderbilt-palota van, meg fogja szállani és egy órával az esküvő előtt minden forgalmat el fog tiltani. Az utcákat csak egy órával az esküvő után nyitják meg újra.

A fényes esküvőt megelőzőleg azonban alkalma lesz Széchenyi László grófnak az amerikai bíróságokkal is megismerkednie.

A gróf néhány nap múlva a newyorki rendőrbíróság előtt könnyű testi sértésért fog felelni s az amerikalak érdeklődéssel tekintenek a tárgyalás elé, amelyben Vanderbilt Gladisz vőlegénye, a magyar főúr mint vádlott áll egy kodakos urral, egy fotografussal szemben.

Lehet, hogy ugyanazok a lapok, melyek

majd a tárgyalás alkalmával számtalan változatban és pillanatfelvételeiben hozzák Széchenyi gróf arcképét, maguk inszcenirozták az egész pört, hogy végre hozzá jussanak egy eredeti Széchenyi fotográfához.

A grófról tudvalévő dolog Amerikában, hogy semmi áron sem akart az újságok fotografusai kodakjai előtt barátságos arcot vágni. Nem kaphattak róla felvételeit.

Valóságos kodakos hadsereg lesett reá beállított gépekkel, de mindig sikerült a felvételeket meghusitania.

Nem volt olyan hely, ahol ne találkozott volna fotografussal, pedig megüzentette nekik, hogy szépen köszöni a figyelmet, de nem kér belőle.

A múlt héten lókiállítás volt Newyorkban. Valamegyik lap riportere észrevette ott Széchenyi gróftot menyasszonyával. — Természetes, hogy azonnal fotografusért szaladt, akivel lapja számára megörökíttesse ezt a nevezetes pillanatot.

Ami annyi kísérletezőnek nem sikerült, azt a szerencsés kodakos nyélbe ütötte. Több felvételt készített a jegyes párról s mire a gróf észrevette, hogy fényképezik, már késő volt. A masina egyet csattant s ő meg volt benne örököltve.

Máskor a lap vezércikk után hozta a képet és a többi lapok pukkadtak.

A fotografusnak nehéz aranyakat ígértek a konkurrensok, ha hoz egy matricát.

És mire nem képes egy amerikai fotografus? Mindekre. Arra is, hogy megbotortatja magát, ha arról van szó, hogy lapjának fotografiát szállítson.

Széchenyi gróf megverte a fotografust. Ennél azonban jobb szolgálatot nem tehetett neki. Mert a reklám hazájában a verést is reklámra lehet használni.

Bepörölte a grótot a rendőrbíróságon s kérte, hogy azonnal tartóztassák le őt. A bíró erre nem volt hajlandó. De minthogy azonban Newyork állam törvényei szigorúan büntetik azt, aki mást testileg bántalmaz, idézést bocsátott ki a gróf ellen és ügyének tárgyalására határnapot tűzött ki.

A fotografus és lapja elérték céljukat, mert a tárgyaló teremben a gróf nem tiltakozhatik a lefotografáltatás ellen.

MULATSÁGOK.

(=) Az Aradi M. Á. V. Dalegylet f. hó 20-án, hétfőn este 8 órakor a Vasutas Szövetség helyiségében *Vajda* János elnöklété alatt rendezési közgyűlést tartott, amelyen az elnökség beszámolt a dalegylet első évi és már eddig is sikeres működéséről. A beszámolót a dalegylet tagjai nagy tetszéssel fogadták és egyhangulag nagy lelkesedéssel újból *Vajda* Jánost választották meg elnöküké. Elhatározta a közgyűlés, hogy ez év folyamán zászlószentelést tart, amelynek előkészületeivel az elnököt és karnagyot bizta meg. Végül *Csók* Károlyt, a dalegylet alapítása körül szerzett érdeméért örökös tiszteletbeli elnöké választották. A dalegylet február hó 2-án a Központi szálló termeiben hangversenyyel egybekötött táncestélyt rendez. A hangverseny műsorát, amely igen sikerültnek ígérkezik, *Vlassák* Vilma, *L. Zikó* Ilma és *Bene* Ilonka urhölgyek és *Faragó* Rezső ur fogják emelni. A meghívók még e hét folyamán szétküldetnek. A rendezőség élén *Themes* Rezső, az agilis főrendező buzgólkodik, hogy ennek az estélynek sikerét minden tekintetben biztosítsa. Ugy a vasutasok, mint a közönség körében nagy érdeklődés mutatkozik a vasutasok estélye iránt.

A házszabályrevízió.

★

A házszabályrevízió ügye foglalkoztatja most az egész magyar politikai világot. Ma tartották meg ez ügyben a pártközi konferenciát, amely azonban nem vezetett eredményre.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, január 21.

Andrássy a revízióról.

A képviselőház folyosóján nagy csoportokba verődve tárgyalták ma is a házszabályrevízió kérdését. *Andrássy Gyula* gróf hosszú ideig tartózkodott a folyosón és több csoport képviselővel beszélgetett, akiket kapacitálni igyekezett a kormány tervezetének elfogadására.

Az egyik társaságban *Baloghy Ernő* az ellen tett kifogást, hogy a revízió az appropriációs javaslatra is kiterjed, holott ez bizalmi kérdés és a kormánynak erőforrás volna, ha az appropriációs vitának szabad folyást engedne.

Baloghy érveléseire a belügyminiszter így válaszolt:

— Ez lehet szépséghiba a revízióban, de okvetlenül szükséges, hogy a végtelen vitát megakadályozzuk. A tervezet szerint tizenhat órán át beszélhetnek a képviselők és így a szólásban senki sincsen korlátozva.

Beck Lajos azt kifogásolta, hogy a magyar nemzet évszázadokon keresztül óvta ujoncmegajánlási jogát, ezt továbbra is óvni akarja, a megtagadás jogszerűségét meg kell hagyni, vagy legalább kielégíteni az e téren jelentkező követeléseket.

— A helyzet ma az, felelte *Andrássy*, hogy a normális katonai létszám megadását is megakadályozhatja tiz-husz ember. Ennek pedig véget kell vetni.

Mi a biztosíték akkor a rendkívüli katonai követelésekkel szemben, kérdezte újból *Beck Lajos*.

— A magyar képviselőháznak, monddta a belügyminiszter, végre is fegyelmennie kell önmagát. Ha mi a koronának meg tudjuk mutatni, hogy a képviselőház minden kormány kezében hatalmas, korrektül működő szerv, ez mindenkor a nemzet és a kormány álláspontját erősíti és sokkal több kilátásunk lehet ez esetben arra, hogy a korona is tekintetbe vegye a magyar nemzet kívánságait katonai téren.

— A függetlenségi párt szívesen megszavazná a revíziót, szolt ekkor *Burgyán Aladár*, ha biztosítéka volna arra, hogy ez a kormány megmarad, vagy olyan kormány jön, mely a függetlenségi párt letérését nem célozza.

— A főcél az, — felelte *Andrássy*, — hogy a többségi jogok biztosítottassanak.

Azután a kormány azon álláspontjának támogatására, hogy a katonai kérdések se vétessenek ki a házszabályrevízió alól, elmondotta még a belügyminiszter, hogy milyen bonyodalom származhatnék abból, ha a revízió nem vonatkoznék a katonai javaslatokra.

Ha például mi háborút viselünk Romániával, közben ide bent egy husz főnyi román képviselőből álló csoport megakadályozhatja az egész parlament ellenére a hadügyi költségek folyósítását. Ez a példa is azt mutatja, hogy a katonai kérdésekben is szükség van a házszabályrevízióra.

A választói reformról *Andrássy* a következőképen nyilatkozott:

— Nem félek, hogy azt a pártok megobstruálják, hanem igenis indíthatnak ellene obstrukciót egyesek, mert a javaslatban az egyén érdekével akkor, amidőn a nagy egészről van szó, nem lehetett törődni.

Kompromisszumos tervek.

A függetlenségi párton ma ismét kompromisszumos házszabályrevízió terv merült fel, amelyvel megoldhatónak tartják a kérdést. A terv helyeslői, élükön *Mérey Lajossal*, küldöttségileg keresték fel ma a képviselőházban *Kossuth Ferenc* kereskedelmi minisztert.

Mérey kifejtette, hogy a függetlenségi párt jó része aggodalommal van a revízió támasztotta helyzet miatt és keresi a megoldást. E célból javaslatot terjeszt *Kossuth* elé, amely így hangzik:

Készítenének egy ad hoc házszabályrevíziót, amely

a választói reformra,

az 1908. évi költségvetésre,

esetleges belügyi reformokra és

a végleges házszabályrevízióra

vonatkoznék. Ezen ad hoc módosítás azonban hatályát vesztené, mihielyt a végleges házszabályrevíziót megszavaznák.

Kossuth Ferenc tudomásul vette a tervezetet, de érdemben nem nyilatkozott. Kérte a küldöttség tagjait, hogy keressék fel *Andrássy* belügyminisztert és *Wekerle* miniszterelnököt és nekik is adják elő a tervezetet.

A deputáció először *Andrássynál* tisztegett és mintegy fél óra hosszat tárgyalt vele. A függetlenségi párti képviselők arra kérték *Andrássyt*, hogy ismertesse meg a párt intéző férfival a választói reformról szóló törvényjavaslat irányelveit.

Andrássy kijelentette, hogy a javaslaton némi hézagok mutatkoztak, amelyeket ki kellett pótolni. Ezen dolgoznak most a belügyminiszteriumban. A reform megismertetése elől azonban nem szándékozik elzárkózni.

Ezután a küldöttség *Wekerlét* kereste fel és vele hosszabb ideig tanácskozott. A miniszterelnök nem utasította el az indítványt, hanem azt mondotta, hogy a kormány módot fog keresni az ellentétek kiegyenlítésére.

A küldöttség tagjai remélik, hogy a kormány az általuk ajánlott tervezet szellemében fogja a kérdést megoldani.

A pártközi konferencia.

A házszabályrevízió tárgyában összehívott pártközi értekezlet ma délután öt órakor kezdődött *Justh Gyula* elnöklete alatt a képviselőház delegációs termében. Jelen voltak az összes miniszterek és államtitkárok, továbbá a politikai pártok meghívott vezérférfiai, *Polónyi Géza*, *Hentaller Lajos* és a horvátok kivételével.

Napirend előtt

Farkasházy Zsigmond pártönkivüli szó-

lal fel és kijelenti, hogy a javaslatot nem tartja időszerűnek. Kérdi — van-e helye a majorizálásnak és van-e garancia arra nézve, hogy csak az kerülhet a parlament elé, amiben ez a konferencia megállapodott.

Justh Gyula elnök kijelenti, hogy a konferencia célja tájékoztatást nyerni arról, vajjon a pártok kívánják-e a házszabályrevíziót. A majorizálás kérdéséről csak a tanácskozás befejeztével lehet szó.

Nagy Ferenc (alkotmánypárti) helyesli *Justh* álláspontját.

Következik az érdemleges tárgyalás.

— Az első szónok, *Bánffy Dezső* báró helyesli a revíziót.

Ő maga is képviselőházi elnök és később miniszterelnök korában több ízben foglalkozott a házszabályrevízió eszméjével, tud erről *Andrássy Gyula* gróf is. Az eszme azonban csak eszme maradt, mert miniszterelnök korában közte és az elnökség között e tekintetben nem volt egyetértés. Most a helyzet más, mert a kormány és az elnökség között harmónia van. Tudja, hogy irányadó helyen a házszabályrevíziót szükségesnek tartják, hiszen e tekintetben kívánalmakkal állottak elő vele szemben is. Bizonyosan megújultak ezek a kívánalmak. Ő is szükségesnek tartja a revíziót, de a jelenleg előterjesztett tervezetet nem tartja elfogadhatónak.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter röviden megokolja, miért szükséges jelenleg a házszabályrevízió. Hogy a jelenlegi házszabály rossz, az gyakorlatilag bebizonyított tény.

Az ilyen reformot akkor kell keresztülvinni, amikor a parlamenti légkör objektív és az ellentétek a parlamentben nem felettébb élesek. Nem azért akarjuk a tervezetet, hogy vele egyes pártokat törjünk le, hanem, hogy a parlament munkásságát biztosítsuk. Tovább kell menni, mint az a tervezet, amelyet *Tiszának* felajánlottunk. Az új választási reform annyira megszorítja a választók számát, hogy nem lehet tudni, mily szélső elemekből fog állani az új képviselőház. Egyébként a mai javaslatot távolról sem lehet radikálisnak mondani. Obstrukciót folytatni ezután is lehetséges lesz, csak nehezen, de férfiaság és kitartás fog hozzá kellenni.

Nagy Emil (függetlenségi) a tervezet utolsó szakasza helyett a következő módosítást ajánlja:

E szakasz intézkedéssel csakis a jelen országgyűlés alatt a költségvetési, illetve a költségvetési felhatalmazási javaslatok, továbbá az általános választói jogra vonatkozó javaslatok és Magyarországot egyedül érdeklő egyéb ügyekben bírnak érvénnyel. Az általános választói jogra vonatkozó törvényjavaslatok képviselőházi tárgyalásainak befejezése után, de törvényerőre emelkedése előtt a Ház a házszabályok végleges módosítása iránt hoz határozatot, mely a letárgyalt általános választói jog alapján egybehangzó új országgyűléstől kezdve lép életbe. Ezen határozatok feletti tanácskozásoknál e szakasz rendelkezéssel alkalmazandók, de a régi házszabályok esetleges későbbi módosításánál igénybe nem vehetők.

Babocsay Sándor (függ. disszidens) és *Mezősi Vilmos* (szocialista) ellenzi a házszabályrevíziót. *Mihályi Tivadar* (román nemzeti-ségi) a nemzeti-ségi párt nevében kijelenti, hogy elvi szempontból ellenzi a revíziót és semmiféle tervezethez hozzá nem járulnak. *Nagy György* (függ. disszidens) a leghatározottabban ellenzi a házszabályrevíziót, mert fél a plurális választójogtól.

Wekerle Sándor miniszterelnök a házszabályok módosítását jelenleg időszzerűnek tartja. Az a kabinet, amely csak átmenetileg vállalt kormányt, van hivatva arra, hogy a házszabályrevíziót keresztülvigye, mert nem a saját érdekében teszi. Szükségesnek tartotta, hogy a házszabályrevízió a választól reform behozatala előtt megvalósuljon. Azt hitte, hogy ezen az értekezleten sikerülni fog a megegyezés, de ez ugylászik, lehetetlen, az összes felszólalások a limine vissza utasítottak minden revíziót, anélkül, hogy a módosítások tekintetében bármilyen kívánságot előterjesztenél csak meg is kíséreltek volna.

Viharos jelenetek.

Farkasházy Zsigmond: Ha a pártközi konferencia a részletekbe nem megy bele, akkor nem volt szükség az értekezlet egybehívására s ez esetben az egész értekezlet csak komédia!

Farkasházy beszavaira óriási zaj tört ki. A képviselők izgatóan ugráltak fel helyeikről és ökölbe szorított kézzel fenyegették Farkasházyt. Zichy Aladár magából kikelve kiabálja:

— Ilyet még a képviselőház plénuma előtt sem lehet mondani, hát még meghívott személyek értekezletén.

Szentiványi Árpád: *Pofáca! Ehhez pofa kell!*

Zichy Aladár gróf: Ki kell dobni!

Justh Gyula elnök tiltakozik az ellen, hogy az értekezletet komédiának nevezzék.

Farkasházy kijelenti, hogy nem akart senkit sem megsérteni.

Babó Mihály: Akkor maga bolond!

Justh Gyula elnök kijelenti, hogy ő sértve érzé magát.

Lengyel Zoltán: Farkasházy nem sértett meg senkit, ne legyenek hát olyan gorombák vele szemben.

Szilassy Zoltán: Ő szándékosan hazudik.

Mezősi Vilmos (Szilassy felé): Természetesen maguk agráriusok akarják a revíziót, hogy örökké uralkodhassanak.

Farkasházy ismételtén kijelenti, hogy nem akart senkit sem megsérteni.

Semrecsányi György: Impertinencia!

Lengyel Zoltán: (Közbeszól.)

Semrecsányi György: Az is szemtelen, aki őt védi.

Farkasházy: Abban a bizsomban jöttünk ide, hogy lojális tanácskozás lesz. Mi nem tehetünk arról, hogy nem adnak nekünk alkalmat az ellentétek elsimítására.

Justh Gyula elnök végül kijelenti, hogy miután a felszólalók a limine visszautasítottak minden közeledést és semmiféle módosításokkal nem állottak elő, az értekezletet bezárja és konstatálja, hogy az értekezlet az előterjesztett tervezetet Nagy Emil módosításával fogadta el.

Lueger is nyilatkozik

A magyar politikai helyzetről a küszöbön álló házszabályrevízióra vonatkozólag egy hírlapíró kérdést intézett Lueger egy bizalmasához, aki a Reichsrath többségéhez tartozó keresztényszocialista párt tagja. Az osztrák politikus a következőképen nyilatkozott:

— Meg vagyok róla győződve, hogy az önök kormánya keresztül fogja vinni a házszabályrevíziót is, még pedig az általa tervezett és benyújtott alakban. A katonai kérdéseket abból kikapcsolni nem lehet, hiszen a házszabályrevízióra főleg a katonai kérdések megoldása miatt van szükség. A magyar kormány a maga javaslatát keresztül fogja hajtani és legfel-

jebb néhány szemfényvesztő formulát fog kitalálni, melyekkel az esetleges ellenzékot megnyugtátja. Wekerle pontos liferáns és ezentul is annak fog bizonyulni.

Szinügyek a felszínen.

Kabaré, mozi, stb.

Léghuzam, Krammer Teréz stb.

És így tovább.

Arad, január 21

Aztán még mondja valaki, hogy nincsen szükség a szinügyi bizottságra. Nem is mondja senki, csak maga a szinügyi bizottság, de hát ezt a szerénységet nem szabad komolyan venni. Eszünkbe jut a régi anekdota:

Egy előkelő társaságban valaki nagyon szapult a katolikus vallást. Egy zentri keményen kikelt ez ellen:

— Pardon, ne tessék a vallásomat kigunyolni.

— Mit akarsz? — válaszolt nevetve a gunyolódó ur — hiszen én is katolikus vagyok.

— Boesánat, nem tudtam. *Akkor csak tessék folytatni.*

A szinügyi bizottság tagjai éppen így vannak, ők, de csakis ők szidhatják joggal a saját bizottságukat. Könnyű nekik, ők benn vannak.

Egyébként ma kiderült az a sokak által nem tudott titok, hogy a szinügyerek meglehetősen komolyan fogják fel hivatásukat és arról pédaul, hogy a *Bizánc* előadásán sötét volt a szinpaí, képesek hosszabb ideig és hevesen vitatkozni. A légvonatról, amely még ennél is komolyabb dolog, nem is szólnunk, noha éppen a *Wadovszky* Gusztáv füle mellett szokott elsüviteni, sőt még a hátát is megborzon-gatja, ami nagyon kellemetlen lehet.

Egyébként szépen megtelt a város háza tanács-terme és főleg az ülést érdekessé, hogy a legújabb szinügyerek valamennyien felvonultak. *Wadovszky* Gusztáv azzal az okos és nemes elhatározással jött, hogy egyszerűen kitekeri a légvonat nyakát.

— Ez tényleg rossz közlekedési eszköz, — jegyezte meg *Tedeschi* Viktor. — Inkább autobuszt kellene járatni.

Azután itt van *Tisch* Mór dr. Ő különben orvos a színháznak. Nagy szükség van rá, mert ő referálhat legalaposabban a kulisszák körül előforduló betegségekről, *Nemes* Zsiga például beteg ügynök tartja a *Krammer* Teréz vendégszereplése alkalmából a harminc százalékos helyárfelemlést.

— Meg kell adni, — véli *Tisch* Mór. A direktor olyan mint egy várandós asszony. Ha nem kapja meg, amit kíván nem szüli, meg — *Krammer* Teréz.

Hogy ne menjünk tovább, itt van *Lukácsy* Lajos is. Az utolsók között érkezik, de olyan harsány éljent kap, hogy még holnap is zugni fog tőle a füle.

Az ujak közül legeslegutolsónak *Nemes* Zsiga dr. érkezik, huszonöt új színházi ötlettel, de utközben — a saját bevállása szerint — huszonnégyet elfelejtett.

Mikor így szépen együtt vannak az urak, *Varjassy* Lajos megnyitja az ülést. *Szendrey* Mihály az órájára tekint:

— Most öt óra. Tíz perc alatt végzünk.

De *Szendrey* tervez, a bizottság pedig nem végez tíz perc alatt, sőt ha *Lukácsy* Lajostól függene, még most is folya az éjszakai obstrukciós ülés.

(Produkciók a nyári színházban.)

A polgármester mosolyog:

— Igen tisztelt uraim, nagyon örvendek és arra kérem önöket, hogy ne csak az első, hanem a következő üléseken is ilyen szép számmal jelenjenek meg. Most pedig térjünk a tárgyra. *Szendrey* direktor arra kér engedélyt, hogy az arénát a nyári hó-

napokban értékesíthesse. Olyan előadásokra szándékozik a színházat bérbe adni, amelyek művészi és erkölcsi szempontból nem esnek kifogás alá.

A bizottság egyrésze helyeslőleg bólint, de *Varjassy* ridegen folytatja:

— Én a kérelmet nem pártolom, még pedig főleg a helybeli vendéglősök és kávéosok érdekében, akik nyáron daltársulatokat tartanak és egyéb mutatványokat rendeznek.

Stauber József ellenkező véleményen van. Pártolja *Szendrey* kérelmét, miután ennek teljesítésével a közönség nyáron több szórakozáshoz jut. Ha az igazgató érdekességeket tud bemutatni, ez csak a közönség javára szolgál.

A következő felszólaló *Tedeschi* Viktor. Ő is pártolja a direktor kérelmét, csupán azt kőti ki, hogy ne adjanak neki kizárólagossági jogot.

— Szó sincs róla! Miféle álmok? kiáltják.

Bezzeg *Müle* Lajos már szigorú. Ő játssa a bizottságban a *Szendrey* szerepét, az — Ördög őt. *Finoman*, de kissé epésen beszél.

— Ugy vélem, hogy a direktornak tulsok engedményt adunk. A kérelem teljesítését nem tartom indokoltnak.

Ezután a magyar szinművészet érdekéről beszél *Müle* és abbéli nézetét fejti ki, hogy a szinművészetnek nem teszünk szolgálatot akkor, ha bohócoknak alkalmat adunk a szereplésre.

De a keserű pilúlára egy kis édesség következik:

— Inkább mentsük fel a nyári színház költségei alól a direktort. A szóbanforgó ügyben legfeljebb annyit tehetünk, hogy a közgyűlés elé terjesztjük.

Bizony *Lukácsy* Lajos sincs más véleményen. Ő is a polgármester javaslatát pártolja.

Nemes Zsiga ellenben a direktor pártjára áll és ezt kitűnően indokolja meg:

— Ha — ugymond — a szinigazgatónak jöi megy a sora, mi is jó előadásokat kapunk. Bizony elég baj, hogy a nyári színház a nyakunkon van.

Szendrey Mihály ezalatt idegesen feszeng. Nyomban fel is kel, hogy elhárítson magától minden esetleges gyanúsítást:

— Tessék elhinni kérem, a viláért se gondolok ledér dolgokra. . . .

— Kár, — gondolja valaki magában. Hogy ki, ezt nem árulhatjuk el.

— Tessék elhinni kérem, — folytatja *Szendrey* — Arad város minden kincséért sem gondolok orfeumra. . . .

— Nagy kár, — gondolja ugyanaz.

— . . . Én csupán kabaretre gondolok és tudományos Mozira, amelyre a Bertáról szóló dal egyáltalán nem vonatkozhatik.

Igyen érvel a direktor és végül is a bizottság határoz. Miután a szerződésben benfoglaltatik, hogy az igazgató a nyári színházban bárminő előadást rendezhet, de csakis *nyolc napig egyfolytában*, azontul pedig engedélyt kérni köteles, — ki-mondották, hogy minden esetben, ha szüksége van engedélyre, forduljon bizalommal a szinügyi bizottsághoz.

Ez pedig annyit tesz, hogy *Szendrey*nek nyert ügye van. Lesznek tehát nyáron előkelő kabaretek, tudományos Mozik és még csak ezután feltalálendő, művészi és erkölcsi kifogás alá nem eső produkciók.

Nyáron ezt könnyű lesz a most még téli ridegségű szinügyi bizottságtól kieszközölni. Nyáron a tizenhat tagból álló bizottság háromnegyed része fűrdőn van, negyedrésze a meleg miatt nem jön el. Csupán *Szendrey* lesz ott, ő fog elnöklőni és szavazni és így bizony remélhetjük, hogy a szinügyi bizottság nem fogja megtagadni az engedélyt. *Szendrey*től ilyesmi nem telik ki.

(Mi lesz *Krammer*rel?)

Krammer Teréz: az egy kiváló operaénekesnő, *Szendrey* Mihály pedig egy kiváló direktor. Miután

a kiválóságok vonzódnak egymáshoz, természetes, hogy Szendrey fellépteti Krammert, Krammer pedig fellép Szendreynél. Csak az a baj, hogy Krammer Teréz bármily kiváló énekesnő is, nem tudja beérni negyvenötven korona fellépi díjjal, hanem ennek az összegnek éppen tizszeresét követeli. Szendrey viszont bármilyen direktor, fel akarja emelni a helyáratat harminc százalékkal. Persze csak a nem bérelt helyeket. A bérlők nem fogják ráfizetni.

— Nos hát ebből nem lesz semmi, — mondta Mülek Lajos. — Ez nem méltányos eljárás. A direktor nem panaszkodhatik a közönségre, leginkább telt ház előtt játszik. Ha nincs elég ereje, hát ne vállaljon a szerződésben operaelőadásokra kötelezettséget.

Majd gyönyörűen fejti ki Mülek, hogy ő jobb szívet jól előadott színműveket, vagy operetteket nézni, mint egy rosszul előadott operát.

De már erre Lócs Rezső is megszólal és rendkívül érdekes kijelentést tesz. Konstatálja többek között, hogy *Wlassák Vilma az ő jelenlétében rekedt be.*

Nemes Zsiga mosolyogva jegyzi meg:

— Most nem tudom bizonyosan, azért rekedt-e be *Wlassák*, mert Lócs jelen volt, vagy azért jelen Lócs, hogy *Wlassák* berekedjen, vagy azért rekedt be Lócs...

Azután megkérdezi Nemes Zsiga:

— Mennyit tesz ki a felemelt helyáratok révén a többet?

— Százhusz koronát, — jelenti ki némi gondolkodás után a direktor.

Most Nemes Zsigan van a sor.

— Csak százhusz koronát. És az aradi színház direktora százhusz korona miatt felemeli a helyáratokat?

Bezzeg ha Szendrey hatszáz koronát mondott volna, Nemes Zsiga így kontráz:

— Hatszáz koronát! Ez borzasztó kérem, az igazgató meg akarja sarcolni a közönséget.

Ilyen kedvében van ma Nemes Zsiga. Szendrey látja a hangulatot és szólásra emelkedik:

— Bocsanat, a helyáremelés mindenütt szokásban van. De ha ugytetszik, visszavonom indítványomat.

— És Krammer fel fog lépni? — kérdik.

— Helyáremelés nélkül nem.

Baj. Nagy baj. Nemes Zsiga hirtelen megpuhul:

— Akkor talán teljesítsük a direktor kívánságát.

— Én visszavontam — jelenti ki Szendrey.

— Ne vonja vissza — könyörög Nemes Zsiga.

— Mindent visszavonom, ha nem vonja vissza.

Szendrey végül is megsajnálta Nemes Zsigát és kijelentette, hogy nem vonja vissza kérelmét.

— Hát akkor szavazzunk — szól a polgármester.

És szavaznak. A többség Szendrey indítványa mellett van: *Kabdebó* János dr., *Tisch* Mór dr., *Wadowszky* Gusztáv, *Tedeschi* Viktor, *Reicher* Károly és *Stauber* József.

Szóval felemelik a helyáratokat. Nemes Zsiga nem áll fel.

— Ellenpróbát! — hangzik.

És felállnak: *Mülek* Lajos, *Angel* István, *Kádas* Kálmán és *Lukácsy* Lajos.

Nemes Zsiga ekkor se áll fel.

— Hát mi az Zsiga, — kérdeik — te nem szavazol?

— Dehogyan nem, én elfogadom az indítványt.

— De hiszen nem szavaztál mellette.

— Hát talán ellene szavaztam?

(Apró kifogások.)

Ilyen jó kedvében van ma Nemes Zsiga, valószínűleg azért, mert ma tette le a színházi bizottságban maidenségét. De különösen tetszenek neki a *Lukácsy* Lajos apró kifogásai. *Lukácsy* például éles szemre, kitűnő fülre és nagy színpadi tudásra valló kifogásokat emel:

— Kérem atássan a *Gyurkovics leányokat* és a *Nébántsvirágot* hiányosan adják. Egyes részleteket egészen kihagynak.

Mit csináljon a bizottság? Tudomásul veszi, hogy:

1. az idézett darabok hiányosan kerülnek színre.

2. *Lukácsy* statisztikát készít az elfelejtett szavakról, betűkről és hangjegyekről.

— Ez egy ideális színügyér, — jegyzi meg Nemes Zsiga. — Én még arra se emlékszem, amit elmondanak.

De ami ezután következik, az már komoly dolog, miután az urakat személyükben érinti. *Lukácsy* szigorú rendet óhajt teremteni az ellenőrzés körül. Osztályozni akarja a színügyereket, mint a nebulókat szorítás:

— *Te Tisch* Mór, *te Wadowszky* Gusztáv, *te Nemes Zsiga*, nyolc napig egymásután kötelesek vagytok a színházban megjelenni és tapasztalataitokról a polgármester urnak beszámolni... Csak így lesz rend és ellenőrzés. A következő nyolc napon *te Angel* István, *te Kádas* Kálmán és *te Tedeschi* Viktor menjetek el... és így tovább.

Látni való, miről van szó. *Lukácsy* meg akarja teremteni az inspekción rendszert.

Varjassy Lajos pártolja a dolgot. De többen kifogásolják.

— Mire való ez? — mondják — Ugy is mindennap van valaki közlünk a színházban. Azután ott van a közönség. Ha nem tetszik neki, nem megy a színházba. Azután elsősorban és utolsósorban ott van a sajtó. Ne tessék komplikálni az ügyet, kedves *Lukácsy* Lajos.

Am *Lukácsy* Lajos módfelett felháborodik és erőlyesen szól:

— Vagy teljesíti a színházi bizottság kötelezettségét, vagy nem. Ha nem, úgy nincs szükség színházi bizottságra.

Majd arról beszélnek, hogy a színészek is jobban játszanak, ha látják a páholyban *Kádas* Kálmánt és *Nemes* Zsigát. Sőt még a primadonna is egyenesen nekik játszik és rendkívül boszorkodik, ha *Kádas* helyett katonatiszteket lát.

Azután unatkoznak pro és kontra, kontra és pro, rekontra, subkontra, kontra *Kállay* és *Komlóssy* kontra, végre is *Tisch* Mór oldotta meg a beteg ügyet ilyképen.

— Fogadjuk el *Lukácsy* indítványát, teremtjük meg az inspekción rendszert, úgy se fogjuk megvalósítani.

El is fogadták és így bizonyos, hogy ha például *Lukácsy* Lajos, *Mülek* Lajos és *Nemes* Zsiga lesznek kiküldve, akkor *Tedeschi* Viktor lesz a színházi páholyban, ha pedig *Tedeschi* lesz az inspekción, akkor *Kádas* Kálmánban fog gyönyörködni *Kállay* Jolán és viszont.

Ez is inspekción rendszer, még pedig a javából.

(„Hallgass már, Lajos.”)

— Nekem egy sokkal komolyabb indítványom van, — kezdte ezután *Wadowszky* Gusztáv.

Am *Lukácsy* Lajos még mindig beszélt, ami *Wadowszky* nagyon felzúgatta:

— Hallgass már egy kicsit, ne te beszélj mindig! — szólt hevesen.

— Hahaha — kacagott *Mülek* Lajos.

— Hihhi — kacagott *Nemes* Zsiga.

És mindenki kacagott, csak *Wadowszky* Gusztáv nem valószínűleg azért, hogy utójára ő kacagjon a legjobban.

Végre rátérhetett arra a bizonyos igen komoly tárgyra, amely nem volt egyéb, mint a légvonat garázdálkodása.

Wadowszky elpanaszolta, hogy a légvonat rendkívül szemtelen. Ahelyett, hogy a karzaton járna, lemerészkedik a páholyokba is és keresztül-kasul száguld a színházban.

— Csináltassunk neki sineket, akkor majd csak egy vonalon jár — szól *Nemes* Zsiga.

Szendrey ellenben a légvonat garázdálkodásáért a vészkijáratokat okolta. Ezeket — ugymond — ki és bejárnak, pusztán azért, hogy a garderobe pénzt megspórolják és a kabátokat a kávéházban helyezhessék el.

Nem így mondta szószerint, de úgy értette ez a pledoyer, tehát inkább védőbeszéd volt az árván és üresen álló garderobe ok mellett.

Némi vita akörül, hogy be lehet e zárni a vészkijáratokat vagy sem, azután kiadják az ügyet a mérnöki hivatalnak.

(Ellismerés *Komlóssy* Emmáért.)

Ellismerések következtek ezután. A bizottság jegyzőkönyvi elismerést szavazott a filharmonikusoknak, amiért operaelőadásokon közreműködtek és főleg elismerését fejezte ki *Komlóssy* Emma vendégszerepeltetéséért. *Komlóssy* vendégjátékai oly hatalmas sikerrel járnak, amelyre még alig volt példa, természetes tehát, hogy a színházi bizottság melegen emlékezik meg Szendreynnek erről a kitűnő attrakciójáról.

Előzőleg azonban volt egyéb is *Mülek* Lajos többek között kifogásolta, hogy egyes színészek nagyon feszitelenül viselkednek a színpadon és ezzel molesztálják a közönséget.

— Ki az ügyelő? — kérdezte *Nemes* Zsiga.

— Ujj — válaszolt az igazgató.

— Mért nem tetszik régiebb embert alkalmazni? — folytatta *Nemes*, — nem értvén meg, hogy *Ujj* Kálmánról van szó.

Mülek ezután kifogásolta, hogy Bizánc ostrománál nagyon sötét volt a színpad.

— Bizánc ostroma éjszaka volt — jegyezte meg *Kabdebó* János dr.

Arról is szó esett, hogy hol van *Mariházy*? Tagja e még a színtársulatnak, vagy sem?

— Még tagja — jelentette ki Szendrey — de jelenleg szabadságon van. Ha megmóltóztatnak engedni, én fogom pótolni.

— Megengedjük, megengedjük! — hangzott.

Mint látható, néha nagyon is skrupulózusak a színházi ügyek. Jó volna talán, ha a színészek minden nap rapportra jelentkeznének náluk.

— Még itt vagyok, kérem.

Akkor legalább elmondhatnak:

— Nagyon szép. Mikor megy már el?

Három azért rendkívül élvezetes lesz a két *Krammer* est: a *Tosca* és az *Aida*.

Bizonyos hogy az összes színházi ügyek ott lesznek — dacára az inspekción rendszernek.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szerda: *Bob herceg*, operett. *Komlóssy* Emma vendégfőléptével. (A bérlet.)

Csütörtök: *San-Tony*, operett. *Komlóssy* Emma vendégfőléptével. (B bérlet.)

Péntek: *Gretchen*, bohózat. Bemutató előadás. (C bérlet.)

Szombat: *Gretchen* bohózat. (A bérlet.)

* *A Gretchen* bemutatója. Pénteken végre bemutatóra kerül a szenzációs *Gretchen*, amely a tagok betegsége miatt nem jöhetett színre, A szatirikus bohózat címszerepét *H. Novák* Irén játssza, aki már teljesen felgyógyult betegségéből.

* *Linek*-kiállítás Aradon. Aradon a Tolnay-kiállítást *Linek* Lajosnak, a kiváló karrikaturistának és akvarrelistának kiállítása követi, aki a Nemzeti Szalonban őszszel kiállított egész anyagot kiállítja. A kiállítás iránt máris nagy az érdeklődés.

* *Komlóssy* Emma — *Bob herceg*. A holnapra hirdetett *Katalin* előadása *Wlassák* Vilma betegsége miatt elmarad s így *Komlóssy* Emma a *Bob herceg*-ben fog fellépni, amelynek címszerepét játssza. A többi főszerepét *Zalay* Mar-

git, Kun Irén, Szilágyi Berta, Leövey, Faludy, Ladiszlav, Szathmáry és Várnay játsszák. Csütörtökön a vendégművésznő a *San Toy* című szerepében bucsuzik az aradi közönségtől.

* Vaddisznó vadászata. Az Uránia színház igazgatósága napról napra gondoskodik arról, hogy aktuális képekkel tegye vonzóvá műsorát. Most van a vadászati időny, így tehát kétszeresen érdekes egy a természet után készült vaddisznó vadászatot bemutató mozgóképek megnézni. Tökéletes hűséggel mutatja be ez a kép egy vaddisznó vadászati izgalma, egészen az utolsó mozzanatáig, mikor a veszedelmes vad zsákmányul esik. A szerdai műsoron csupa új kép szerepel és ez alkalommal kerülnek először bemutatásra.

A veszedelmes cigarettatárca

Egy aradi színész kellemetlenségei.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 21.

Néhai való jó Pilátus nem került bele ártatlanabban a *Crédó*-ba, mint az aradi Nemzeti Színház egyik elsőrangú művésze abba a kellemetlen ügybe, amely most az aradi rendőrség bünyűgyi osztályát foglalkoztatja. Történt ugyanis, hogy a szóbanforgó színész Somló Imre aradi lakossal ült egyik aradi vendéglő asztalánál. Élénk beszélgetés közben vitatták meg a színház eseményeit, mikor a művész elővette a cigarettatárcáját és cigarettával kínálta meg Somlót.

— Szép cigarettatárcád van! — mondta Somló. Mibe került?

— Tizennégy koronába.

— Annyit én is adnék érte!

A színész, akinek ereiben hamisítatlan bohém vér folyik, odanyújtotta a tárcát Somlónak.

— Itt van! Hoci a tizennégy ezüstpénzt!

Somló kifizette az összeget és boldogan dugta zsebre a tárcát, amely nagyon megtetszett neki. Másnap be is ment egy aradi díszműáru kereskedésbe és az üzlettulajdonos orra alá tartván a tárcát, ingerkedni kezdett vele:

— Látod, ez ám a tárcá! Persze, ti nem tudtok ilyen izézes holmit tartani!

Az üzlettulajdonos közelebbről megnézte a tárcát és meglepetve kiáltott fel:

— Hiszen ez is tölem való! Pedig én még nem is adtam el ebből a fajtából egyet sem! No, ez nagyon különös! Hol vetted ezt a tárcát?

Somló elmondta a tárcá történetét. A kereskedő figyelmesen végig halgatta, azután utánanézett a raktárban, vajjon nem hiányzik-e a szóbanforgó minőségű tárcák közül valamelyik? Megdöbbenve jött reá, hogy tényleg hiányzik, sőt több más raktáron levő tárgyból is eltűnt egy-két példány. A kereskedő ennek konstataciója után azonnal feljelentést tett a rendőrségen ismeretlen tettesek ellen, lopás miatt.

A nyomozás azonnal meg is indult. Természetes, hogy az egész dolog a tárcát eladó művészre nézve volt a legkellemetlenebb, noha teljesen nyilvánvaló, hogy az illető minden gyanun fölülláló, korrekt uriember, aki a tárcát jóhiszeműleg vette. A színészt még egyelőre nem hallgatták ki s így nem tudható, hogyan került hozzá a kellemetlen jószág. A rendőrségen azt hiszik, hogy csak kétféleképpen történhetett az eset: vagy a cég valamelyik régebbi alkalmazottja lopta el a tárcát s ez is noxa forgalomba, — vagy pedig ami még valószínűbb, a színháznál történhetett valami tévedés. A színház ugyanis a szóban forgó cégtől szokta kölcsönkérni az előadásokhoz szükséges apróbb tárgyakat s valószínű, hogy így

került a tárcá is a színházba. Ott a kellékes, vagy valamelyik szereplő elveszthette a lapos, kisterjedelmű tárgyat. A rendőrség azt hiszi, hogy az így elvesztett tárgyat a színházi segédszemélyzet, vagy szolgaszemélyzet valamelyik tagja találta meg s adta el a szóbanforgó művésznek.

A holnap nap minden bizonynyal világosságot fog deríteni erre a kínos ügyre, amely igen kellemetlen helyzetbe sodorta a színház egyik nagytehetségű tagját. Holnap bizonyára tisztában lesz a rendőrség a cigarettatárca egész történetével, amely csaknem veszedelmet hozott egy föltétlen korrektségű emberre.

HIREK.

Kifosztott plébánia.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 21.

Tegnap délután 4 és 8 óra között vakmerő betörést követett el egy titokzatos tiszthelyettes a budapesti Rókus-kórházi plébánia hivatalos helyiségében.

A plébános, Tihanyi Károly a főkapitányságon így mondotta el a betörést:

— Délután nem voltam otthon. Hivatalomban csak Mikolai János szolgám tartózkodott. Régi és teljesen megbízható emberem. Négy óra után eljött látogatásomra egy ismerősöm, egy fiatal tiszthelyettes, aki azzal ült le a hivatalban, hogy megvár, amíg visszajövök. Szolgám erre a tiszthelyestest oszonnával is megkínálta.

Később többen is kerestek. Mikolai kiment, hogy eligazítsa a dolgát, ez alatt a tiszthelyettes egyedül volt az irodában. Később, amikor Mikolai visszament, az egyenruhás látogató azt mondotta, hogy meggondolta a dolgot, nem vár tovább és elment. Csak jóval később, amikor már otthon voltam, azt tapasztaltuk, hogy íróasztalom fiókjából elloptak 50.000 korona értékű papírt, egy másik íróasztalon kinyitotta az odaerősített vaskazettát és abból 12 korona készpénzt és a rókusai plébánia vasszekrényének kulcsait lopta el.

Az értékpapírok a Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzálogbank Részvénytársaságának (Tükör-utca 4.) záloglevelei voltak, amelyek ugyanott kötvényezve is voltak, tehát nem értékesíthetők és így tulajdonképeni kár nincs is.

A plébános azt mondja, hogy van egy tiszthelyettes ismerőse, aki most már nem tiszthelyettes, mert betegség miatt kisauperálták; a plébánosnak tanítványa, meg szokta látogatni, de a nevét nem tudja. A detektívek most keresik a plébános tiszthelyettes ismerősét.

A köpenicki tiszthelyettes.

Budapesten egy tiszthelyettes kifosztott egy plébániát.

A hadseregnek bája számos,
A bájdús hadsereg be szép!
Ott nincsen semmi szertelenség,
Ott mindenki taktusra lép.
És van egy kis csapatja néki,
Mit nem főzött le senki tán:
A fővezér e kis csapatban
A köpenicki kapitány,
A köpenicki kapitány.

A kapitány nyomába lépnek
A többi fess és stramm urak,
A köpenicki hadseregben,
Ott adnak még a rangra csak!
És Bécsben hadipénzt zsebelni!

Megpróbál egy-egy kis hamis:
Igy vergődik csak némi hirre
A köpenicki hadnagy is,
A köpenicki hadnagy is.

A hadnagy úr a zord december,
A tiszthelyettes: friss tavasz.
A hadnagy úr nyomába lépni,
A tiszthelyettes dolga az.
És fenyegetsen bármi vész is,
Megéri néha azt a tét:
Piébániát foszt fürge kézzel
A köpenicki kis kadét,
A köpenicki kis kadét.

S mert minden dalnak egy a vége,
A mi dalunk is véget ér,
Ámbár még vár egy új alakra.
A szédelgési pályatér.
Még jönni fog, mert jönni kell még
Egy újabb köpenicki tény.
Mert még hiányzik egy a sorból:
A köpenicki közlegény,
A köpenicki közlegény!

—zab.

— A magyar kormány ausztriai rendelkezései. A magyar ügyekben kitűnően értesült „Zeit“ írja ma érkezett számában: A magyar államvasutak az osztrák lokomotív gyáraknál 40 darab gőzmozdonyt rendeltek, amelyeknek gyártási összege 8 millió korona. Az államvasutak igazgatósága kénytelen volt ezt a munkát osztrák gyáraknak juttatni, mert a magyar gyárak, melyek múlt évben munkásaikat elbocsátották s most munkával tul vannak halmozva, nem készíthetnék el időre a gépeket. A rendelésből minden osztrák gyárnak jut.

— Sipos Sándorné meggyógyult. Siposné, akit Mezeiné a múlt hét keddjén, a lóvasúti pályaudvaron két golyóval súlyosan megsebesített, ma gyógyultán távozott az aradi köz-kórházból. A golyókat nem távolították el, minthogy azok a szervek működését nem akadályozzák.

— Ahol nem kell fűteni. *Melbournből* táviratozzák: Az óriási meleg következtében számos ember életét veszítette. Viktoriában a meleg eddig nem tapasztalt hőfokra emelkedett. Legutóbb némileg enyhült a meleg.

— A milánói vasúti katasztrófa. *Milánóból* táviratozzák: Az Aquabella folyó feletti vasúti hidon történt katasztrófáról a következő részleteket jelentik: A Milánóból Rómába elindított vonat esti 9 órakor érkezett az Aquabella hidjára, amelyen beleszaladt az előtte levő, Páviába menő vonatba, amely megállott, hogy a továbbhaladást megengedő jelzést bevárja. A római vonat mozdonya és a páviai vonat utolsó kocsijai fölborultak és a szomszéd sínparra zuhantak. Ebben a pillanatban érkezett a baleset színhelyére Bergamóból a szomszédos sínparon egy vonat és belerohant a sineken fekvő kocsi- és mozdonyromokba. Az összeütközés borzasztó volt. Eddig a bergamói vonat romjai alól 7 halottat és számos sebesültet huztak ki. Az utóbbiakat a milánói kórházba szállították. Caraano pénzügyminiszter, valamint több szenátor, akik a római vonattal utaztak, nem sebesültek meg. Később jelentik: Az eddigi megállapítások szerint a tegnapi esti vasúti összeütközésnél 9 ember, a többek között egy nő és egy gyermek veszítette életét. Ma a romok alól 25 sebesültet mentettek ki, ezek közül is 3 súlyosan sebesült. A

halottakat, valamint több sebesültet eddig nem sikerült agnoszkálni. Az eddigi megállapítások szerint külföldi ember nem esett áldozatul a katasztrófának.

— Hevesi Ödön ravatalon. Budapestről jelentik: Hevesi Ödönt, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár hirtelen elhunyt vezérigazgatóját az Entreprisè tegnap este kilenc órakor átszállította a Stefánia uti gyászszobából a kerepesi uti temető halottasházába, ahol ma reggel impozáns díszű ravatalra tették. A megboldogult fekete szalonruhába öltözve nyugszik a díszes renaissance szarkofágban, melyet a gyertyák százai és a délszaki növények özöne vesz körül. A ravatalos teremben az entreprisè huszárjai állanak díszőrséget és ők veszik át az érkező koszorúkat, melyek máris halomba gyűlnek a ravatal körül. A délelőtti folyamán ismerőse és rokonai közül sokan látogattak el a ravatalhoz. A temetési szertartás, a római katolikus egyház szertartásai szerint holnap, szerdán délután fél 8 órakor lesz a kerepesi-úti temető halottasházában.

— A Szászrégeni Tutajtársulat fűlszámolása. Egyes fővárosi lapok ezt a hirt közlik: „Az első szászrégeni tutajkereskedő társulat részvénytársasággá alakult, hogy a társulati tagok közt eddig fennállott egyenlőtlenségeknek véget vessenek. A részvényjegyzés még folyamatban van és hiszik, hogy az érdekeltek között a részvények elhelyezést találnak.“ Erre vonatkozólag illetékes helyről a következő információt kaptuk: A Szászrégeni Tutajkereskedő Társulat, amelynek huszonegy tagja van, már régebbi idő előtt kimondta a likvidálást, a melyet lassan-lassan végre is hajtanak. A megalakult részvénytársaságnak az a célja, hogy a társulathoz a lemorálás után fennmaradó *erdőterületeit* átvegye. A társulat készleteit és telepeit lassan-lassan eladogatja. Így legutóbb tárgyalások folytak a Szászrégeni Tutajtársulat *pécskai flókjának eladása* iránt, amelyek azonban a piacon beállott kedvezőtlen körülmények miatt nem végződtek eredményre. Az, hogy a fűlszámolást a társulat tagjai között való egyenlőtlenség okozta volna, nem áll, mert a megalakult részvénytársaságnak is körülbelül ugyanazok a tagjai, akik a társulat kötelékéhez tartoztak.

— Aradváros színtézési munkálatai. Dobrovics György főmérnök, az országos háromszögelési hivatal igazgatója, ma fejezte be a Fráter és Dömötör cég által végzett színtézési és városfelmérési munkálatok felülvizsgálatát, amelyeket a legmelegebb dicsérettel illetett. Részletes jelentését Varjassy Lajos polgármesterhez nyújtotta be az igazgató, aki a mai nappal Aradról el is utazott.

— Schönberger báróné. Montekarlóból írják nekünk: Érdekes jelenet játszódott le a minap a montekarlói kaszinó előtt. Schönberger báróné robogó automobiljával elütött egy német kisleányt. Menten óriási tömeg vette körül az automobilt és a megjelent rendőrbiztos felhívta a bárónét, hogy a rendőrségre hajtson. Erre Schönbergerné nem volt hajlandó és váltig hangoztatta:

— Kérem, én igazolom magam, de a rendőrségre nem megyek.

E pillanatban érkezett a kaszinó elé egy orosz nagyherceg, a báróné állandó s elválaszthatatlan lovagja s fenhangon odaszólt a rendőrbiztosnak:

— Kérem, én személyes felelősséget vállalok a bárónéért, tessék békében hagyni.

Erre a rendőrbiztos tisztellettjesen szalutált s a báróné tovább robogott, persze már a nagy herceg kíséretében. Mialatt a rendőrrrel tárgyalt, a bárónét egy éppen ott időzött magyar ur

megszóltotta magyarul, mire a báróné epésen angolul ennyit válaszolt:

— Nem értek magyarul!

Itt most ugyszólván Schönbergerné a legnagyobb játékos. A minap egyik este vagy 100.000 korona veszteség után egyik számra 6000 koronát annonszeált, de a tárcája már üres volt. Természetes, hogy a mellette álló nagyherceg, aki jóformán egy pillanatra sem távozik oldala mellől, kivéve tárcáját, odanyújtotta. De a szerencse az orosz ezreseknek sem kedvezett, egyik a másik után uszott el. Schönbergerné pazar toalettjével, mesés ékszereivel s eleganciájával itt általános feltűnést kelt, bárhol van, egész udvar veszi körül. De úgy is él, akár egy vérbeli hercegnő; a „Hotel de Paris“ legdrágább lakosztályát bérlti, saját automobija, hátsólova, inasa, komornája, lovásza, szóval egész udvartartása van.

— Bérkocsisok sztrájkja. Párisból táviratozzák: A rendőrségi prefektus megtiltotta, hogy a bérkocsisok üres kocsival végighajthassanak a város főbb utcáin, amivel a forgalmat nehezítették meg. Ez ügyben ma éjjel 10.000 bérkocsis tiltakozó gyűlést tartott, amelyen elhatározták, hogy sztrájkba lépnek, ha a rendeletet nem vonják vissza.

— Nagy tűzvészek. Buenosayresből táviratozzák: A különösen németek által lakott Menuco nevű déli chilei várost óriási tűzvész teljesen elpusztította. A kár igen nagy. — *Melbournéből* jelentik: Viktoria minden részében erdőégek voltak, amelyek nagy károkat okoztak. Számos telep, postahivatal, templom, valamint más középület elpusztult. Az Ederkope kerületben 40 angol mértföldnyi kiterjedésű erdő ég.

— Kinevezés. A magyar kir. igazságügy-miniszter Szász Tamás aradi kir. törvényszeki írnokot, a magyar kir. kuriahoz irodatisztte nevezte ki.

— Öngyilkosság vagy gyilkosság címen hírt adunk azon titokzatos halálesetről, amely e hó elején történt a temesmegyei Labasinc község erdejében. *Kőhalmi* Vilmos aradi nyomdász szép fiatal felesége az erdőben szíven lőtte magát és szörnyethalt. Előtte való nap a fiatal pár Kiszindian volt a férfi több rokonával egy mulatságon. Reggel hazafelé menet a lalasinai erdőn haladtak keresztül. A nyomdász fiatal felesége észrevétlenül hátramaradt a társaságtól és egy fa mögé bujva pisztolyból szíven lőtte magát. A golyó azonnal megölte. Az asszony rokonai nem hagyták annyiban a rejtélyes öngyilkosságot, hanem feljelentést adtak be a temesvári királyi ügyészséghez, amely azt hangoztatta, hogy Kőhalmi nem lett öngyilkos, hanem megölték. Ennek nyomán a hatóság elrendelte a legszigorabb nyomozást, mert több titokzatos gyanúk látszik tényre fennforogni. A közönségi vizsgálóbíró elrendelte a holttest exhumálását is, amely a kivabarái temetőben van eltemetve. Holnap délelőtti tíz órakor lesz az exhumálás és boncolás, a melyre már ma kiszálltak *Fehér* Antal központi vizsgálóbíró, *Szigeti* Henrik dr. és *Mannheim* Jakab dr. orvosok. Értelmezték a boncolásról az ottani gör. ke. lelkészt, valamint két közsébbel embert is, kik a sir azonosságát fogják igazolni, azonkívül jelen lesz a család több tagja. A boncolás fogja kideríteni, hogy tényleg öngyilkosság forog-e fenn, avagy bűnténynek lett-e áldozata az elhalt asszony. A boncolás után a hatóság a lalasinai erdőben helyszíni szemlélet tart.

— Szere csétlen vadászat. Kassáról jelentik: Január 12 én a Hidasnémeti mellett lefolyt vadászatban egy nagyobb társaság vadászott vaddisznóra. A társaság tagjai között volt *Kossuth* Gyula, a kassai 9. honvédfogalmazó önkéntese is, kit a vadászat hevében az egyik erdőre megöt. Kossuth Gyula a les közben egy bokor mellett húzódott meg s a páras levegőben az erdőre a sötét morgó alakot vad kannak nézve, rálőtt. Az erdőre nagy átmérőjű robbanó golyója Kossuth Gyula jobb el-

dalába furódott. A golyó nagy roncsolást vitt végbe a fiatal önkéntes testében, a kit nyomban a kassai helyőrségi kórházba szállítottak. Kossuth Gyula tegnap este belehalt sérülésébe. Az ügyészség megindította a vizsgálatot.

— Munkások katasztrófája. *Kecskemétre* jelentik, hogy ma reggel eszméletlen állapotban találták közös lakásukon Tomola Nándor 51 éves budapesti és Baranyi Ferenc 21 éves stájerlaci illetőségű vasöntőmunkásokat. Csakhamar rájíttek hogy a munkások a tulfűtött kályhából kiömlő széngázban megfulladtak. A holttesteket délután boncolják.

— Anarkia Fezben. Tangeri jelentés szerint Fezben óriási az anarkia, a lakosság kifosztotta az állami gabonaraktárakat és a hatósági személyeket, akik ezt megakarták akadályozni, halállal fenyegettek.

— Adomány. Az arad csanádi egyesült vasutak igazgatósága 25 koronát adományozott a *ségai* szegény tanulóknak.

— Rum compositio 1 literhez 20 kr. *Litör* aroma 1 literhez 30 kr. Vojtek és Weisznál. 191

TORVÉNYKEZÉS.

§ Ha a ló elbitangol. Vidra községben özv. *Magyar* Jánosné egy reggelen észrevette, hogy a ház mögött elterülő kertjében egy idegen ló legel, amely a földi terményeket össze-visszataposta s egész tökveteményét elpusztította. Az asszony kiment a kertbe s a lovat saját istállójába kötötte, gondolván, hogy majd csak jelentkezik az állat gazdája. Rövid idő múlva csakugyan jött is a szomszéd, *Magyar* Tóder és kérte a lovat. Magyar né azt mondotta, hogy nem adja ki addig, míg a gazda ki nem fizeti a lóva által okozott kárt. Magyar semmiképen nem akart fizetni, mert állítása szerint a ló véletlenül került be a kertbe s annak az asszony volt az oka, mert nyitva hagyta a kert ajtaját. Szó szót követelt, a szomszédok összevessztek és a hetven esztendő özvegy Magyar né kapát ragadva olyat sújtott a szerencsétlen Magyar fejére, hogy az koponyarepedés következtében meghalt. A gyilkos asszonyt az aradi kir. törvényszék mai főtárgyalásán *Pogonyi* Nándor kir. alügyész vádbeszéde után bűnösnek mondták ki az erős felindulásban elkövetett, halált okozó súlyos testi sértés vétségében és az enyhítő körülmények figyelembe vételével *öt havi fogházra* ítélték.

§ Hare a kalauzzal. A múlt év vége felé történt, hogy *Agrisán* Miklós mondorlaci lakos az aradhegyaljai motoros vasuton haza felé igyekezett. Az atyafi sok italt szedhetett magába, mert széles jókedvében volt; a vasúti kocsiiban ugrált és táncolt, amelyhez 5 maga szolgáltatja az énekkeséretet. *Schmiéd* József kalauz először csendre intette a hangosan mulatozó románt és felvilágosította, hogy a kupéban mások is ülnek, akiket magaviseletével megbotránkoztat. *Agrisán* azonban ügyet sem vetett a figyelmeztetésre, tovább mulatozott, majd pedig stüknek érezvén Macedóniát, azaz a motoros harmadik osztályát, — átsétált az első osztályu kocsiába és ott is folytatta kedélyes mulatozását. A kalauz látva, hogy itt a szép szó nem használ, a tett mezejére lépett és *Agrisánt* a legközelebbi állomásnál kiszállította, kitette magyarán mondvá kidobta. *Agrisán* azonban nem hagyta annyiban a dolgot, hanem dühbe gurulva felragadott egy nagy darab követ és azzal úgy vágta fejbe *Schmiéd* Józsefet, hogy a kalauz arcát rögtön elborította a vér. Hatóság elleni erőszak és könnyű testi sértés vétsége miatt került ma *Agrisán* az aradi kir. törvényszék elé. A mai főtárgyaláson, amelyen *Köller* János kir. ítélőbíró bír elnökölt, a bíróság a garázdálkodó *Agrisánt* *Pogonyi* Nándor kir. alügyész vádbeszéde után *két havi fogházra* ítélte.

§ A baptisák bürtöne. Az aradmegyei Ágya községben nagy számmal vannak hívei a baptista felekezethnek. Jámbor, csendes munkás-emberek, akiknek egyszerű temploma miben

sem különbözik a közönséges lakóházaktól, mert a baptisták Krisztus tanításához hiven megvetik a fényt, a pompát és csillogást. Egy persely áll mindössze a templomi helyiség előszobájában, amelyet az ájtatos hívők fillérével gyarapítanak a szegények számára. Ezt a perselyt, illetve annak csekély tartalmát kívánta meg Sipos János, egy dologtalan csavargó leány és 1904-ben egy sötét éjjelen az Isten házába lopódva feltörte a perselyt és magához vette a benne talált összeget. Másnap a hívők ijedten vették észre, hogy a perselyt feltörték és a szegényeknek szánt pénzt ellopják. Feljelentést tettek a csendőrségen, amely a nyomozás folytán csakhamar kiderítette, hogy a bűntettet Sipos János követte el. E miatt vont a Sípóst felelősségre az aradi kir. törvényszék. A Köller János kir. ítélőtáblai bíró elnöklésével ma lefolyt főtárgyaláson a vádlottat a törvényszék hét havi börtönnel sújtotta.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Egy mulatni vágyó kisleány. Hol kaphatni kölcsönbe egy kadétöltényt? Legjobb lesz, ha a 33-ik gyalogezred valamelyik kadétjéhez fordul. A kadétek olyan fiúk, hogy egy-egy mulatni vágyó kisleány kedvéért szívesen lehelyezik a háza oltárára a ruhájukat is.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Uj-aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Uj-Arad, január 21.

Valahányszor neklindult az időjárás, hogy téli jellegét teljesen kifejezésre juttassa, mindannyiszor ismét enyhe lett, úgy, hogy a vetések eddig a nélkülözhetetlen hótakarót csak ideig-óráig kapták meg.

A gabonaüzlet irányzata változatlan. Az árak szintén alig változnak.

Elkelt a mai piacon:

400 mm buza 11.50—60

400 mm. tengeri 6.05—6.10

Névtelen jegyzés:

Rozs 10.50

Zab 7.20

Árpa 7.10

Az árak koronában 50 kilogrammonként értendők.

Budapesti áru- és értéktözsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, január 21.

Kevés forgalom. 5 fillérrrel olcsóbb árak. Ameriká 1-el olcsóbb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Dél zárlat	5 órai zárlat
Buza áprilisra . . .	12.70—2.71	12.71—12.72
Buza októberre . . .	10.57—10.58	10.63—14.64
Zab áprilisra	8.28—8.29	8.27—8.28
Rozs áprilisra	10.95—10.96	10.98—10.97
Tengeri májusra	7.04—7.05	7.06—7.07

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	630
Magyar hitelrészvény	760 50

IDEGENEK ARADON.

— Január 21. —

Központi-szálloda. Havracsék László min. tanácsos Budapest. — Monolog Rozsó birtokos Nyiregyháza. — Rónaszéky Odón törv. bíró Ungvár. — Héványi Rezső törzsorvos Brassó. — Dobrovics Győző főmérnök Budapest. — Ujj János főmérnök Kiszén. — Kovács József szállodás és neje N. Becskerek. — Lengyel Géza butorgyáros Szeged. — Lukács Ferenc gyáros Karánsebes. — Vámos Jenő fakereskedő Nagyvárad. — Chorza Adám esperes N. Buttyin. — Hajtojer Pál vegytisztító gyáros és neje Szatmár. — Paulik Sándor jegyző Nagyhalma. — Gerasim Auréliné aljegyző neje Maresillye. — Barkosy Kálmán joghallgató Algyst. — Malaszery Zoltán joghallgató Brassó. — Meneri Jakab utazó Szeged. — Gerber Henrik utazó Brád. —

Tatár Dénes utazó Budapest. — Burghardt Emil utazó Markamstadt — Korán Vince utazó Budapest. — Schauer Jenő utazó Budapest. — Fischl Ede utazó Budapest. — Guhrauer Ottó utazó Budapest. — Handl Mór utazó Budapest. — Segel Mihály utazó Budapest. — Kaper Kázmér utazó Budapest. — Fischer Emil utazó Budapest. — Krocker György utazó Budapest. — Rosner Manó utazó Budapest. — Flusser Hugó utazó Budapest. — Braun Miksa utazó Budapest. — Offenheim József utazó Temesvár. — Miklós József utazó Temesvár. — Deutsch Odön utazó Budapest. — Haasz Adolf utazó Bécs. — Guttman Simon utazó Budapest. — Diamant Aladár utazó Budapest. — Ungár Mór utazó Budapest. — Mihály Géza utazó Budapest. — Braun Lázár utazó Budapest. — Heller Balázs utazó Budapest. — Horváth Jenő utazó Budapest. — Blau Rezső utazó Budapest.

Fehér Kereszt-szálloda. Vertán Péter miniszteri titkár Budapest. — Röck Géza dr. ügyvéd Budapest. — Roller József borkereskedő Misselbácz. — Vig Albert Budapest. — Fuderer Gyula művezető Bezdán. — Fodor István birtokos és neje Pozsony. — Boldog Kálmán mérnök és neje Zsolna. — Bechtel Ottó igazgató Resztercebánya. — Váry Alfréd mérnök Temesvár. — Kurlender Soma nagykereskedő és neje Nagyvárad. — Lugosi Pál tisztviselő Szombathely. — Molnár Jenő tisztviselő Szombathely. — Horváth Sándor kisbirtokos H-M. Vásárhely. — Csontos Géza gyakornok Szászváros. — Halász Kálmán dr. orvos Szeged. — Gonda Izsó hivatalnok Szeged. — Fényes Odön vendéglős és neje N. Becskerek. — Partos Arthur kereskedő Lugos. — Adler Soma fakereskedő Zam. Fried Mór főkönyvelő Zam. — Szántó Emil vegyész Erzsébetváros. — Grünvald Károly tisztviselő Sopron. — Pläter Nándor hivatalnok és neje Szabadka. — Vörös Vince hivatalnok és neje Szabadka. — Havas Boldizsár utazó Budapest. — Szatmári Béla utazó Budapest. — Kovács Aladár utazó Budapest. — Fischer Samu utazó Budapest. — Veigl Henrik utazó Budapest. — Mestitz Ferenc utazó Budapest. — Manheit Abraham utazó Budapest. — Friedman Sándor utazó Budapest. — Fischer Ernő utazó Budapest. — Krausz Emil utazó Budapest. — Czimmer B. utazó Budapest. — Herczeg Emil utazó Budapest. — Siegfried Emil utazó Bécs. — Glauber József utazó Bécs. — Mann Jakab utazó Bécs. — Mayer Vilmos utazó Bécs. — Hönig Ottó utazó Bécs. — Harnstein Sándor utazó Pancsova.

Vass-szálloda. Shovarz S. utazó Bécs. — Wollman Károly utazó Bécs. — Panák Lajos utazó Budapest. — Herstein M. utazó Pancsova. — Keller Jenő utazó Bécs. — Kugli Géza hivatalnok Beregszász. — Dekány Dezső tisztviselő Bajmok. — Zádery Elek kereskedő Bánkut. — Herlin Tamás kisiparos Budapest. — Gerliczi M. utazó Pozsony. — Horváth István író Budapest. — Kun Akos bíró Baja.

Nemzeti Színház.

Szerda, 1908. évi január hó 22-én:

A) bérlet. A) bérlet.

Komlóssy Emma vendégfelfléptével:

Bob herceg.

Regényes nagy operette 3 felvonásban. Írták: Martos Ferenc és Bakonyi Károly. Zenéjét szerzte: Huszka Jenő.

SEMÉLYEK:

A királynő	Szilágyi B.	Táncmester	Kulcsár L.
György, fia	Komlóssy B.	Tom bátya	Várnay Jenő
Viktória	Kun Irén.	Annie, leánya	Zalai Margit
Lancaster	Ladizslay J.	Plumpudding	Faludi K.
Pomponius	Leővey Leo.	Gipsy	Szabo László.
Hopmester	Szatmári A.	Pickwick	Fejér Aladár.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Ma szordán, 1908. január hó 22-én

Műsor:

1. Andaluziai tánc.
2. Betörő művészek.
3. A vendör.
4. Horgá zat a jég alatt.
5. A tengerész gyermeke.
6. A deszka.
7. Hő virágok.
8. Vaddisznó vadászata.

Előadás kezdete 8, 8 és fél, 8 és fél órakor.

Oktrésza.

Előadás alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik.

NYILTTER.

Egy emberbarát óva int mindenkit, hogy a színházban a köznépbalon, a harmadik sorban levő tiz számú sarokülést el ne fogadja, mert ott vagy megfűsül, vagy megszökik.

Valaki, a ki az influenzát ott kapta.

TUDOMÁNYOS ZSEBKÖNYVTÁR.

Egyes száma 60 fill.

201-203
szám:

Kapható mindenütt

Most jelent meg

Dr. KOVÁCS GÁBOR

A szocializmus

E munka teljesen kimerítő képet ad a szocializmus mibenlétéről és történeti fejlődéséről. A jelenkor e nagy mozgató kérdéseiben tájékozva kell lenni minden állampolgárnak. Ez a tájékoztatás e nem nagy terjedelmű, de teljes és közérthetően megírt munkából merithető legjobban.

Ára 1 kor. 80 fill.

Mindenkinek

ingyen

megküldjük, ha azt levelező-lapon kéri, diszes 54×76 cm. nagysága

szélességű fali

lapnaptárunkat

amely hivataloknak és irodáknak nélkülözhetetlen.

Pénzének ellensége,

ki azt francia pezsgőért szórja, mikor egyenértékű hazai terméket sokkal olcsóbban kaphat.

242 TELEFON 242

Villanycsengő

javításokat

Villanyvilágításibevezetéseket szaksze-
rűen eszközöl 261**Kalmár József**

Arad, Salacz-utca 2.

Földes Kálmán

orvosi laboratoriuma

Aradon, Bák Ferenc-utca.

Végez:

hugy, köpet, bélsár, gyomor-
tartalom és hányadék, vér,
koros folyadék-gyülemek, epe
és húgykőképződmények, ne-
mi szervek váladékai, torok
lepedék, ondó, anyatej és kor-
móvettani vizsgálatokat mér-
sékelt díjazásért. 271

Tápértékben leggazdagabb,
Hatásában felülmulhatatlan
a Hajós-féle kellemes ízű

Csukamájolaj.

Gyermekek és felnőttek által egyaránt kedvelt.
Ára egy üvegnek 2 korona. 241

Fagydagánatok elmulasztására
Fagyviszketegség biztos megszüntetésére

kiváló hatású szer a Hajós féle

FAGYBALZSAM.

Egy üvegnek az ára 70 fillér.

Tyúkszem már nincs többé!!

Igy kiáltanak ezren meg ezren, akik a Hajós-féle

ANAGALLIN

használták. Ára egy üvegnek utasítással 70 fillér.

Fenyőillat a szobában. Ára 70 fillér.

Ibolya, Gyöngyvirág és Heliotrop szobailatok, üvegje 70 fillér.

„Meyer” amerikai gummikülonlegesség, a képzelhető
legjobb évszer. 6 drb. egy eredeti fémdobozban 2 kor.

Fenti szerek valódi minőségben kaphatók:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyszerészeti laboratóriumában

Arad, Kőrössi-tér 22. sz., a Magyar Posta személyn.

Jóforgalmu

kávéház
azonnal eladó

3000 koronáért

Engl, kávé

Szeged. 711

2 fiatal

Segéd

rőfös, rövid áru üz-
letemben, ki a román
és magyar nyelvet
teljesen bírja, azonnal

felvétetik.**Buder Ferenc**

utóda 707

Belényes.

Tessék üzletemet felkeresni, meg fog győződni arról, hogy ruhaszövet szükségletét nálam

kitűnően veheti meg.**Szőrme boák 3 kor., 4.50 kor. és egészen nagy 7 korona.**

Igen szép szőrme-karmantyuk (muffok) 8.50 kor. darabja. Jó meleg keztyűk 25 krajcár párja, minden színben.
Maradékok blousoknak 1 kor., 1.50 kor. 2 kor. és 3 kor. darabja. Berliner sálók 95 krtól feljebb minden árban.

Készpénz vásárlásnál 5% pénztári engedményt nyújtok!

Kirakataim megtekintését mindenkinek ajánlom, mielőtt szükségletét beszerezné; meggyőződik, miszerint áraim minden ver-
sényt kizárnak.

Szolid, figyelmes és pontos kiszolgálásról előre is biztosítom vevőimet. Számos támogatást kér

12

Kiváló tisztelettel

HOFFMANN SÁNDOR**Arad, színház-épület.**

Telefon szám 10.

Telefon szám 10.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Egy ház eladó kerttel

Virág-utca 6-ik szám. — Értekezni lehet Vadászkürt-utca 1. szám és Illés-utca 117. szám alatt. 697

Angyal-utca 20a. sz.

alat. egy szatócs üzlet lakással együtt kiadó.

Egy 6 lóerejű

jó karban lévő cséplőgarnitúra teljes felszereléssel eladó. Címem a kiadóhivatalban megtudható. 700

Keresek

intelligensebb leányt, ki a háztartásnál és takarításnál segédkezik, gyermekeimmel németül beszél. Fizetés megállapodás szerint. Ajánlatokat kéri özv. Végen Sándorné, Bocskay-tér 6. 713

A „Freitag“-féle világhírű

„Diatomea“ (legtökéletesebb égető apparátus), valamint „Juvel“ és „Tip-Top“ is, szintugy égetésre való fatárgyak kaphatók Kerpel Izsó könyv- és papirkereskedésében, Aradon. 212

Mindenféle hangszer tanítását

és pedig: hegedűt, cimbalmot, tárogatót, kis klarinétet, kis bőgőt elvállal óránként vagy havonként házhöz vagy házon kívül jutányos ár mellett. M. Bábay György, Hunyadj-utca 12. 717

Fajtisza riparia portalis alanyon oltott, elsőrendű, duggyökérszerű bor- és csemegefaja 296

szőlő-oltványokat,

valamint gyökeres riparia portalis

szőlő-vesszőket

bármely mennyiségben szállít

HÁMORY GAZDASÁG

szőlőoltvány-telepe Arad.

Bővebb felvilágosítással és árajánlattal szívesen szolgál

Deák Ferenc-utca 3. szám alatt.

Telefon 220.

Uj cipész-üzlet!

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy Batthyány-utca 32. szám alatt egy a mai kor igényeinek megfelelő

cipész-üzletet

nyitottam, hol úgy a rendelések, mint kész munkák a legjobb minőségű anyagból, a legdivatosabban készülnek.

Ugyszintén a javítások pontosan és azonnal készíttetnek.

A n. é. közönség b. pártfogását kérve, tisztelettel 425

Márton György,

cipész.

DÉLICE

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szívhat. 311

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY

Egy jó karban levő 2 lóerős

GÁZMOTOR

jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban

Toilette Moderne

a legjobb és legolcsóbb eredeti francia divatlap füzetenként 1 kor. 20 fillérért kapható Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében Arad, Weitzer János-utca. 201

563—1908. szám.

Lakás kiadó

Neuman-palotában

május hó elsejére a II-ik emeleten egy teljesen külön álló

utcai gargon lakás,

mely az Andrássy-térre néz, 2 utcai és 2 udvari szobából áll.

Bővebbet Dr. Kronstein Vilmos urnál, Andrássy-tér 21. I. emelet. 712

Kisjenői járás főszolgabírája.

Pályázati hirdetmény.

A Kisjenői Ágyai vicinális ut 1908. évi utfenntartási szükségleteinek biztosítása végett az a'bbi munkákra árlejtést hirdetek s az árlejtésnek Ágya község székházánál leendő meg-
ejtésére határidőül folyó évi május hó 9-nek d. e. 9 óráját tűzöm ki.

1. Szállítandó 180 köbméter zuzott terméskő az utszélen 2 köbméteres garmadokba rakva és átvétel után beagyazva.

2. E munka teljesítmény vállalati összege 2955 korona.

3. Zárt ajánlatokhoz a vállalati összeg 5%-ának Ágya község pénztárába történt befizetését igazoló nyugta csatolandó, míg

4. a szóbeli árlejtők ezt az árlejtés megkezdése előtt is megtehetik.

Egyéb feltételek hivatalomban tudhatók meg.

Kisjenő, 1908. évi január hó 17-én.

Csukay,
főszolgabíró.

716

Telefon 590.

385

Diamant Ferenc

elektrotechnikai üzlete

Arad Atzél Péter utca 2.,

a színház többjártával szemben. Bókus-udvarban.

Villanyvilágítási, erőátvitel, telefon és csengő berendezés és javításokat szakszerűen és legolcsóbban végzem. Gáz- és villanycsatlárok legmodernebb kivitelben.

Továbbá Auerégők, hengerek, villanykörték, ilylámpezsek, tulipánok, gyöngyöjtok, ernyők és szerelési anyagok legjobb minőségben gyári árakban kaphatók.

6805—1907. szám.

Uj-Szent-Anna község előljárósága közhirre teszi, hogy a tulajdonát képező 4 darab jó karban levő

kiselejtezett bikáját

f. é. január hó 26-án

d. e. 10 órakor a község-házánál megtartandó nyilvános

árverésen készpénz fizetés mellett eladni fogja. 714

Előljáróság.

Kisjenői járás főszolgabírája.

Árlejtési hirdetmény.

A nagyzerind-feketegyarmati vicinális utra a Fekete-Körös folyó talpasi határbeli szakaszán termelendő 100 köbméter (50 garmad) rostátatlan kavics kiszállítására és beagyazására árlejtést hirdetek. Az árlejtés Nagyzerind község székházánál 1908. évi március hó 4-én d. e. 10 órakor fog megtartatni.

A fent emített munkálatok vállalati összege 1175 korona. Zárt ajánlatok is elfogadtatnak.

Árlejtők a vállalati összeg 5%-ának megfelelő bánatpénzt tartoznak Feketegyarmat község pénztárába befizetni.

Egyéb feltételek hivatalomban tudhatók meg.

Kisjenő, 1908. évi január hó 18-án.

Csukay,
főszolgabíró.

715

Több mint 25 év óta elismert legolcsóbb bevásárlási forrás!

Kilényi C. és Társa

divat. kézmű, rövidaru és fehérmé üzlete

a „kék golyóhoz“

Arad, József főherceg ut II. szám (Karolina-utca sarkán.)

Nagyon olcsó árban árusítatnak, vásznak, divatszövetek, blous selyem, barchetek, trikó ingek és nadrágok, sapkák, keztük, harisnyák, cipők: gyermek ruhák, női és férfi ingek, nyakkendők, ágtyerítők, paplanok, esőernyők, stb. 515

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Értesítés

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy Aradon, Salacz-utca 3. sz. a. egy a mai kor igényeinek mindenben megfelelő

vésnöki műtermet

nyitottam.

Raktáron tartok:

réz-, ruggyanta-bélyegzőket, számozó gépeket, keletbelyegzőket, dombornyomó sajtókat, sablonokat és mindenféle bélyegző-festéket (Durabell-festék minden színben.)

Készíték:

monogramokat, cimereket, egyleti és sport-jelvényeket, zászló-szegeket, írás vesést és minden e szakmába vágó munkát 565

jutányos árak mellett.

Tisztelettel

Schubauer J.

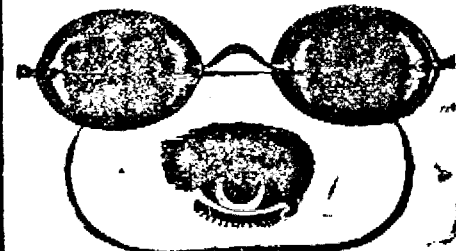
vésnök.

Elsőrendű látszerész üzlet.

DICK SAMU

órák és látszerész

Arad, Andrássy-tér és Weitzer János-utca sarkán

Elad és javít mindennemű órákat két évi jótállás mellett a legolcsóbb árakon. Raktáron tart mindennemű színházi látszó-
veket a legkülömbözőbb kiállításban, legfinomabb lorgaettek, orrcsippetők és szem-
üvegek arany, ezüst, nickel és tekenő-
boka csont keretekben, legjobb üvegekkel.

* Nagy raktár sűrűségi fokmérőkben, bor, must és szesz részére, továbbá mindenféle hőmérők, mindennemű kivitelben.

Szemüvegek és orrcsippetők orvosi rendellet szerint azonnal készíttetnek.